

Η φωνή της Κατωκοπιάς

**Περιοδική έκδοση του
Κοινοτικού Συμβουλίου Κατωκοπιάς**

**Τεύχος 3^ο
Ιανουάριος 2016**

Κρατάμε ακόμα, μπορούμε,

να μην υποκύψουμε στο άδικο!

Συντονιστής:

Γιώργος Κ. Μιχαηλίδης, Κοινοτάρχης Κατωκοπιάς

Συντακτική Επιτροπή:

Θάνος Στ. Αθανασίου

Αγάθη Πρωτοπαπά-Βασιλείου

Φώτος Γιάννακας

Στέφος Α. Ζαχαρίου

Μαρία Λ. Κυπριανού

Γιώργος Κ. Μιχαηλίδης

Κυριάκος Μ. Μιχαηλίδης

Γεωργία Χρ. Παπασωζομένου

Κώστας Ν. Πρωτοπαπάς

Φοίβος Κ. Πρωτοπαπάς

Μαρία Χατζηκωστή -Τοπούζη

Μιχάλης Χατζηδημητρίου

Ανδρέας Χ. Χριστοδούλου

Γλωσσική Επιμέλεια:

Θάνος Στ. Αθανασίου

Αγάθη Πρωτοπαπά-Βασιλείου

Κώστας Ν. Πρωτοπαπάς

Φοίβος Κ. Πρωτοπαπάς

Μαρία Χατζηκωστή –Τοπούζη

Ανδρέας Χ. Χριστοδούλου

Ηλεκτρονική Επεξεργασία:

Γιώργος Κ. Μιχαηλίδης

Στέφος Α. Ζαχαρίου.

Copyright ©: Κοινοτικό Συμβούλιο Κατωκοπιάς

Περιεχόμενα

A/A	ΘΕΜΑ	σελίδες
1.	ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: «Στην εκκλησιά μας...» του Γιώργου Μιχαηλίδη.....	4
2.	Ο ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΣ ΣΤΟ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ από τη Νιόβη Α. Κερκίδου και την Αγάθη Πρωτοπαπά-Βασιλείου	5
3.	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΩΝ ΣΥΝΟΛΩΝ.....	11
4.	ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΣΩΖΟΜΕΝΟΥ.....	15
5.	ΚΥΠΡΟΣ-ΚΡΗΤΗ-ΑΚΡΙΤΕΣ της Αγάθης Πρωτοπαπά-Βασιλείου	17
6.	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΔΕΛΦΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΔΗΜΩΝ.....	21
7.	ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΓΗ ΚΑΤΩΚΟΠΙΑΣ.....	22
8.	ΝΕΑ ΑΠΟΔΗΜΩΝ ΚΑΤΩΚΟΠΙΤΩΝ.....	23
9.	ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ.....	25
10.	ΝΕΑ «ΔΟΞΑΣ» ΚΑΤΩΚΟΠΙΑΣ: Ποδόσφαιρο.....	25
11.	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΩΚΟΠΙΑ: «Κατάσταση του παλαιού Ναού Παναγίας Χρυσελεούσας και του κοιμητηρίου Κατωκοπιάς» του Ανδρέα Χ. Χριστοδούλου.....	27
12.	ΠΑΛΙΑ ΣΠΙΤΙΑ	30
13.	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ.....	32
14.	ΜΙΑ ΠΑΛΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ.....	34
15.	ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ.....	35
16.	ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΜΕΡΗ ΑΔΕΛΦΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΩΚΟΠΙΑ: Γορτυνία.....	36
17.	ΣΥΝΤΑΓΕΣ.....	43
18.	ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΚΑΤΩΚΟΠΙΤΩΝ.....	44
19.	ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ.....	45
20.	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΝΕΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ: «Εναλλακτικές μέθοδοι διδασκαλίας και μάθησης» του Σώτου Βοσκαρίδη.....	45
21.	ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ.....	50

1. Κύριο άρθρο: Στην εκκλησιά μας...

του Γιώργου Κ. Μιχαηλίδη, Κοινοτάρχη Κατωκοπιάς

Αγαπητοί συγχωριανοί,
το αρχαιότερο μνημείο της Κατωκοπιάς είναι ο παλαιός Ναός της Παναγίας Χρυσελεούσας. Είναι άγνωστη η χρονολογία ανέγερσής του. Είναι τουλάχιστον πεντακοσίων χρόνων αφού οι τοιχογραφίες του Ναού – σύμφωνα με ειδικούς - είναι του 16^{ου} αιώνα. (Σημείωση: οι επιγραφές στους τοίχους του Ναού του 1818 και του 1904 είναι μεν σημαντικές αλλά αναφέρονται σε ανακαινίσεις). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η παλαιότερη γνωστή γραπτή αναφορά στην Κατωκοπιά είναι του 1318. Με άλλα λόγια το χωριό μας είναι τουλάχιστον επτακοσίων χρόνων.

Από το 2007 το Κοινοτικό Συμβούλιο Κατωκοπιάς και από το 2008 η «Εταιρεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς Κατωκοπιάς» ενδιαφέρθηκαν για τα μνημεία της Κατωκοπιάς (παλαιό Ναό, παλαιό σχολείο, κοιμητήριο, νέο Ναό και λαούμια) και έκαναν διάφορες ενέργειες σε πολλαπλά επίπεδα για διάσωση, προστασία και αναστήλωσή τους. Με ενέργειες της «Εταιρείας Πολιτιστικής Κληρονομιάς Κατωκοπιάς» επετεύχθη το 2010 η στήριξη, η περίφραξη, ο καθαρισμός και η δενδροφύτευση του παλαιού Δημοτικού Σχολείου Κατωκοπιάς υπό την εποπτεία και εξολοκλήρου χρηματοδότηση του αμερικανικού προγράμματος «SAVE».

Από το 2012 η «Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Παναγίας Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς» ενεργοποιήθηκε και φτάσαμε στο θαυμαστό αποτέλεσμα της μερικής επιδιόρθωσης και του εκκλησιασμού. Στη διοργάνωση του εκκλησιασμού συνεργάστηκαν δημιουργικά και αρμονικά όλα τα οργανωμένα σύνολα της Κατωκοπιάς: η Εκκλησιαστική Επιτροπή, το Κοινοτικό Συμβούλιο, ο Πολιτιστικός Όμιλος «ΕΝ-ΔΟΞΗΣ», η «Εταιρεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς», η «Δόξα» και το Κοινοτικό Συμβούλιο Νεολαίας. Η Θεία Λειτουργία στον παλαιό Ναό της Παναγίας Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς ήταν η πρώτη μετά τον εκτοπισμό μας το 1974 και συγκίνησε αφάνταστα τους απανταχού Κατωκοπίτες.

Ελπίζουμε ότι στο άμεσο μέλλον θα έχουμε και άλλα «θαύματα»!

Εκκλησιασμός στην Κατωκοπιά 26-12-2015
(από το Αρχείο του Κυριάκου Μ. Μιχαηλίδη)

2.Εκκλησιασμός στο κατεχόμενο χωριό μας

Κατωκοπιά 15/8/1974 - 26/12/2015
της Νιόβης Α . Κερκίδου

Εκεί όπου ο βαθύς και ατέρμονος πόνος συναντά και συνυπάρχει με την ανερμήνευτη και απόλυτη χαρά.

Εκεί που παραμένει κανείς άφωνος και ταυτόχρονα η ένταση στην κραυγή του διασπάται και απλώνεται πιο πέρα κι από τον ορίζοντα.

Εκεί που το παρελθόν ταυτίζεται με το παρόν μέσα από τις εικόνες. Τη μία να τη συλλαμβάνουν τα μάτια και η άλλη, νωπή ακόμα ν' αναβλύζει από τη μνήμη.

Εκεί, στην ανύπαρκτη διαχωριστική γραμμή της παιδικότητας και της ενηλικίωσης, όπου τα συναισθήματα γίνονται πρωτόγνωρες και ανεπανάληπτες εμπειρίες.

Και μέσα από την Πτώση, η Άνοδος.

Μέσα από τη Συγκίνηση, η Θέληση.

Μέσα από τη Θέληση, η Δύναμη και η Ελπίδα.

Μέσα από την Ελπίδα, η ΠΙΣΤΗ.

Οδηγός και συνοδοιπόρος.

Εκκλησιασμός στην Κατωκοπιά 26-12-2015
(από το Αρχείο του Κυριάκου Μ. Μιχαηλίδη)

26 Δεκεμβρίου, Γιορτή της Σύναξης της Παναγίας Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς. Η πρώτη Θεία Λειτουργία στο κατεχόμενο χωριό μας της Αγάθης Πρωτοπαπά-Βασιλείου

Με ανάμεικτα συναισθήματα πόνου, θλίψης, συγκίνησης αλλά και παράξενης χαράς και ψυχικής ευφορίας, ο ασίγαστος πόθος της επιστροφής οδήγησε σήμερα τα βήματά μας, στο αγαπημένο μας χωριό, σε μια πανηγυρική λειτουργία που τελέστηκε για πρώτη φορά στην εκκλησία της Παναγίας Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς, μέρα που το χωριό μας γιορτάζει και πανηγυρίζει τη Σύναξη της Θεοτόκου. Στα δύσκολα χρόνια της προσφυγιάς συνεχίσαμε να γιορτάζουμε τη Σύναξη της Θεοτόκου. Ο Πολιτιστικός Όμιλος «ΔΟΞΑ» Κατωκοπιάς, τιμώντας κάθε χρόνο τη Γιορτή και την Πανήγυρη της Παναγίας της Χρυσελεούσας, συνέβαλε, ώστε να κρατηθεί άσβεστος ο πόθος των συγχωριανών για επιστροφή στο κατεχόμενο χωριό μας.

Μετά από σαράντα ένα ολόκληρα χρόνια κατοχής, χρειάστηκαν πολλές ενέργειες και καταβλήθηκαν πολλές προσπάθειες, μέχρις ότου γίνει κατορθωτός ο εκκλησιασμός και η τέλεση της Θείας Λειτουργίας, στην παλαιά εκκλησία, στον ιστορικό μικρό ναό της Παναγίας μας.

Την οργάνωση και τον συντονισμό του Εκκλησιασμού, ανέλαβε η Εκκλησιαστική Επιτροπή Ιερού Ναού Παναγίας Χρυσελεούσας

Κατωκοπιάς, ο Πολιτιστικός Όμιλος «ΔΟΞΑ» Κατωκοπιάς, το Κοινοτικό Συμβούλιο Κατωκοπιάς και η Εταιρεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς Κατωκοπιάς. Σημαντική, επίσης, ήταν η εθελοντική βοήθεια συγχωριανών μας στις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν στον Ιερό Ναό, όπως και αρκετών τουρκοκυπρίων που διαμένουν στο χωριό μας, οι οποίοι συμπεριφέρθηκαν με πνεύμα αμοιβαίας κατανόησης, συνεργασίας και αμοιβαίας αποδοχής.

Ο Πολιτιστικός Όμιλος «ΔΟΞΑ» Κατωκοπιάς, ανέλαβε, όπως κάθε χρόνο, τον στολισμό της εικόνας της Παναγίας και την τέλεση Γιορτής, ετοιμάζοντας πρόσφορα στη Χάρη της Παναγίας, για ευλογία όλων των συγχωριανών μας. Ο Πολιτιστικός Όμιλος ανέλαβε επίσης την οργάνωση συνεστίασης των συγχωριανών (κυρίως για να εξυπηρετηθούν όσοι είχαν έρθει από μακριά) μετά την επιστροφή τους από τον εκκλησιασμό στο κατεχόμενο χωριό μας. Η συνεστίαση, την οποία τίμησε με την παρουσία του και ο Μητροπολίτης Μόρφου, έγινε στο προσωρινό οίκημα του Σωματείου μας, στην Περιστερώνα.

Της Θείας Λειτουργίας, προέστη ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Μόρφου κ. Νεόφυτος, συμπαραστατούμενος από ιερείς της Μητροπόλεως και από όλους τους κληρικούς της Κοινότητάς μας: τον Αιδεσιμώτατο Οικονόμο Χριστόφορο Παπασωζόμενο, ιερέα του χωριού μας μέχρι τον εκτοπισμό του 1974 (ηλικίας σήμερα ενενήντα ετών και μακάρι ο Θεός να του δώσει χρόνια να επιστρέψει στο χωριό μας), τον Πανοσιολογιώτατο Αρχιμανδρίτη Θεοτόκη, τον Αιδεσιμώτατο Πρεσβύτερο Αλέξανδρο Νικολαΐδη και τον Ιερολογιώτατο Διάκονο Κυπριανό Κουντούρη, ο οποίος με πολλή υπομονή και επιμονή, με μεθοδικότητα και καρτερία, και με τις άοκνες προσπάθειες και ενέργειές του, κατάφερε, ώστε και ο παλαιός ναός της Παναγίας της Χρυσελεύσας, μερικώς - υπό τας περιστάσεις - να συντηρηθεί και να ανακαινισθεί, και η Θεία Λειτουργία να οργανωθεί και να τελεστεί με την αρμόζουσα ιεροπρέπεια.

Η συμμετοχή και η προσέλευση των πιστών κατά την τέλεση της Θείας Λειτουργίας, υπήρξε αθρόα και ξεπέρασε κάθε προσδοκία. Εκατοντάδες συγχωριανοί μας, αλλά και συντοπίτες, άνθρωποι κάθε ηλικίας - γέροι, νέοι και παιδιά- βρεθήκαμε εκεί, στα ιερά χώματα της γενέθλιας γης της Κατωκοπιάς, κάνοντας την καρδιά μας «πέτρα», προκειμένου να αντέξουμε τη συνεχιζόμενη κατοχή και να την «ξεπεράσουμε» - όσο ήταν μπορετό - αλλά και να δηλώσουμε την παρουσία και τη θέλησή μας για επιστροφή στα όσια και στα ιερά και στους τάφους των προγόνων μας.

Η Θεία λειτουργία τελέστηκε μέσα σε ατμόσφαιρα βαθιάς κατάνυξης και με τον νου στραμμένο νοσταλγικά στο παρελθόν. Πολύς ο πόνος και ανείπωτη η συγκίνηση, που για 41 ολόκληρα χρόνια, ο ιερός εκείνος χώρος έμενε βουβός, έρημος, συλημένος και αλειτούργητος. Βουβό και το καμπαναριό να... φιλοξενεί τους φτερωτούς του επισκέπτες αντί να καλεί για προσευχή τους ευλαβείς κατοίκους του χωριού. Και ο κόσμος να συνωστιάζεται για να χωρέσει στη μικρή εκκλησία, όνειρο και πόθος σαράντα και πλέον χρόνων. Να σιγοκλαίει από πόνο αλλά και από χαρά μαζί, που σαν θαύμα βρέθηκε ξανά ΕΚΕΙ στον ιερό εκείνο χώρο, με ιερές εικόνες και ιερά σκεύη ξανά στα ευλογημένα χέρια των ιερέων, να ψάλλεται ξανά η Ιερή Θεία λειτουργία και να προσεύχεται ξανά στη Χάρη της Παναγίας.

Θύμησες και μνήμες παλιές ζωντάνευαν την ώρα εκείνη. Η τρεμάμενη φωνή του γέροντα πια ιερέα του χωριού, μάς έφερνε στο μυαλό εικόνες και ήχους από εκκλησιασμούς, βαφτίσεις, γάμους και κηδείες, τα Χριστούγεννα και τη γιορτή της Παναγίας, τη Σταύρωση και την Ανάσταση: όλη η ζωή του χωριού να χωράει στον μικρό ιερό εκείνο χώρο. Και... όσοι στις 15 του Αυγούστου του 1974 είχαμε μείνει ακόμα στο χωριό, να θυμόμαστε, τώρα στην πρώτη μετά από 41 χρόνια Θεία Λειτουργία, με πόση απλότητα, κατανυκτικότητα και βαθιά ευλάβεια, πολύ πρωί - με συναισθήματα πόνου αλλά και τρόμου που μας προκαλούσε το επερχόμενο κακό - παρακολούθησαμε την τελευταία Θεία Λειτουργία, στον ίδιο εκείνο ιερό χώρο της μικρής εκκλησίας του χωριού μας, και προσκυνήσαμε για τελευταία φορά την άγια εικόνα της Παναγίας που ήταν κατεβασμένη μπροστά στο προσκυνητάρι, γεμάτη τάματα και αφιερώματα από τις προσευχές των πιστών για την προστασία και την επιστροφή των στρατιωτών και των αγνοουμένων του χωριού, τις μαύρες μέρες του 1974. Αξίζει να αναφερθεί πως, σύμφωνα με ό,τι παραδίδουν οι παλαιότεροι, «σπάνια και σε πολύ ξεχωριστές περιστάσεις "κατέβαινε" από τη θέση της η Παναγία μας».

Και η βροντερή φωνή του Διάκονου, που για πρώτη φορά λειτουργούσε στον ιερό ναό της Παναγίας μας (έφυγε παιδί και γύρισε Διάκονος), καθώς διάβαζε το ιερό Ευαγγέλιο, με το τόσο σημαδιακό και πάντα επίκαιρο νόημά του - για τη φυγή του Θείου Βρέφους που προσομοιάζει με τη δική μας φυγή - έδινε μήνυμα πίστης και ελπίδας, μέσα από υπομονή και εγκαρτέρηση για τη μεγάλη ώρα του Γυρισμού.

Καθόλα συγκινητική ήταν και η περιφορά της εικόνας της Παναγίας (νεότερο αντίγραφο της παλαιάς εικόνας), γύρω από τον κατεστραμμένο περίβολο, με τους πιστούς να ευλαβούνται τη Χάρη

Της και να τοποθετείται στον ίδιο εκείνο ειδικό χώρο όπως παλιά. Ξεχωριστός ήταν επίσης ο λόγος του Πανιερώτατου Μητροπολίτη Μόρφου κ. Νεόφυτου, που για πρώτη φορά ευλόγησε το ευλαβές ποίμνιό του στον ιερό τούτο ναό και έδωσε μήνυμα Αγάπης, Υπομονής και Εγκαρτέρησης αλλά και Ελπίδας για Αναγέννηση και Λυτρωμό στον τόπο μας.

Τι σήμαινε αλήθεια, για όλους εμάς, η σημερινή Θεία Λειτουργία: Σήμερα, να ψάλλουμε, ξανά όλοι μαζί, το απολυτίκιον της Γέννησης. «Η Γέννησίς σου Χριστέ ο Θεός ημών, ανέτειλε τω κόσμω το φως το της γνώσεως...» και το «Η Παρθένος σήμερον, τον υπερούσιον τίκτει...» Σήμερα, να κοινωνούμε των Αχράντων Μυστηρίων, ξανά όλοι μαζί από το άγιο δισκοπότηρο. Σήμερα, κοινωνήσαμε ξανά «το Άγιο Νάμα της Κατωκοπιάς».

Σήμερα, η μέρα έμοιαζε σαν μέρα Επιστροφής. Αμήν Θεέ μου...!

Αφού τέλειωσε η Θεία Λειτουργία και η περιφορά της εικόνας της Παναγίας, ο κόσμος άρχισε να απομακρύνεται από την εκκλησία κατασυγκινημένος, και να απλώνει σ' όλους τους δρόμους του χωριού, στη γειτονιά του και στο σπίτι του πρώτα ο καθένας, και μετά δεξιά και αριστερά, πάνω και κάτω σε όλο το χωριό. Έμοιαζε σαν πανηγύρι, και ήταν πολύ συγκινητικό που συναντούσε ο καθένας, εκεί κοντά στο σπίτι του, τους γείτονές του που εδώ και τόσα χρόνια δεν βρέθηκαν σαν γείτονες ξανά, αλλά σαν κυνηγημένα πουλιά φύγαμε και σαν κατατρεγμένα ζούμε ακόμα μακριά από την πατρική μας γη.

Όλα έχουν «σμικρύνει», πολλά δεν υπάρχουν, και στη θέση τους «φτιάχτηκε» κάτι άλλο. Ξένες, άγνωρες εικόνες και σε κάποιες γειτονιές τελείως διαφορετική όψη και μορφή. Πόνος, κλάμα και συγκίνηση, μπροστά σε ερημωμένα και μισογκρεμισμένα ή ολότελα γκρεμισμένα σπίτια, μπροστά σε πόρτες που άνοιξαν ή που δεν άνοιξαν για να δεχτούν τους νόμιμους κατοίκους τους. Κάποια φωνή τραγούδησε για το γιασεμί που ήταν φυτεμένο στην πόρτα της γιαγιάς, κάποιος τράβηξε φωτογραφία τη χρονολογία ψηλά στο ανώφλι να θυμίζει την παλιά αίγλη και ζωή του πατρικού σπιτιού και κάποιοι έφυγαν με τη μικρή ικανοποίηση έστω λίγων καρπών από τα οπωροφόρα δέντρα του κήπου τους.

Οι ηλικιωμένοι και ηλιοκαμένοι άνθρωποι του χωριού μας του 1974, δυστυχώς, δεν γύρισαν τώρα στο χωριό. Έφυγαν από τη ζωή, με τον καϋμό και τον πόθο της Επιστροφής. «Θα επιστρέψουμε κάποια χρονιά, τζιαι 'ννάν Χριστούγεννα», έλεγε με βεβαιότητα ο μακαρίτης ο πατέρας μου, και ο λόγος του ηχεί προφητικός στ' αυτιά μου. Ναι, Χριστούγεννα τελέστηκε η πρώτη Θεία Λειτουργία, ανήμερα της γιορτής της Παναγίας μας. Οι μεσήλικες του 1974, γύρισαν τώρα

Εκκλησιασμός στην Κατωκοπιά 26-12-2015

(από το Αρχείο του Γιώργου Κ. Μιχαηλίδη)

παππούδες με άσπρα μαλλιά, και έσυραν ευλαβικά τα βήματά τους, για να ζήσουν την πρώτη Θεία Λειτουργία, με την έγνοια και τον καϋμό, μήπως και δεν γίνει ξανά βολετό να δουν το αγαπημένο τους χωριό, τα σπίτια και τις γειτονιές τους. Οι νέοι του 1974, γύρισαν τώρα μεσήλικες, ώριμοι με τα βιώματα και τις αναμνήσεις της πρώτης τους νιότης, αλλά και μια ζωή σαράντα χρόνων, γεμάτη με ποικίλες εμπειρίες και μέσα από τον πόνο της προσφυγιάς. Και τα παιδιά μας που γεννήθηκαν μετά το 1974, οι σημερινοί νέοι της Κατωκοπιάς, αυτοί που δεν τη γνώρισαν ποτέ, ήρθαν για να δουν, να γνωρίσουν, να νιώσουν τον δικό μας σφυγμό, τη δική μας αγάπη γι' αυτόν τον τόπο, ώστε, ως γνήσιοι απόγονοί μας, να μην ξεχάσουν, αλλά να αγωνιστούν για ένα καλύτερο αύριο.

Και... χωρίς καλά-καλά να το καταλάβουμε, απορροφημένοι στις θύμησες και στις εικόνες του τότε και του σήμερα, με ανάμεικτα και πάλι συναισθήματα, «έπρεπε» λέει «να φύγουμε», για άλλη μια φορά να πάρουμε τον δρόμο της προσφυγιάς. Πικρός ο γυρισμός, γλυκιά όμως θα μείνει για πάντα μέσα στην ψυχή και το μυαλό μας, η ανάμνηση αυτής της μεγάλης μέρας, της Γιορτής της Σύναξης της Παναγίας, και θα τρέφει την ευχή και την ελπίδα μας, σύντομα να

λειτουργηθούμε τη μέρα της Παναγίας μας, σε μια ελεύθερη Κύπρο, σε μια ελεύθερη Κατωκοπιά.

«Η Παναγία “να βάλει το χέρι της” και να κάνει το Θαύμα Της».

3.Δραστηριότητες οργανωμένων συνόλων

Σ' αυτή την ενότητα θα γίνεται:

- (α) σύντομη περιγραφή του περιεχομένου των εκδηλώσεων και των δραστηριοτήτων, τις οποίες έχουν οργανώσει τα οργανωμένα σύνολα της Κατωκοπιάς τους προηγούμενους 4 μήνες, αφού η εφημερίδα θα εκδίδεται ανά τετράμηνο, και
- (β) εξαγγελία μελλοντικών εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων των οργανωμένων συνόλων της Κατωκοπιάς για τους επόμενους 4 μήνες.

Κοινοτικό Συμβούλιο Κατωκοπιάς

- 1.Πραγματοποιήθηκε η Εκδήλωση «Κύπρος-Κρήτη-Ακρίτες» στη Λευκωσία στις 17-11-2015 με συνδιοργανωτές το Κοινοτικό Συμβούλιο (Κ.Σ.) Κατωκοπιάς και τον Πολιτιστικό Όμιλο «ΕΝ-ΔΟΞΗΣ» Κατωκοπιάς. Συμμετείχε και η «Κοινοτική Χορωδία Κατωκοπιάς». Περισσότερες πληροφορίες θα δείτε στην ενότητα 5.
2. Στις 12-12-2015 πραγματοποιήθηκε η Τελετή Αποκαλυπτηρίων του Μνημείου του Επισμηναγού Ανδρέα Ν. Παπασωζόμενου με συνδιοργανωτές τα Κοινοτικά Συμβούλια Αστρομερίτη και Κατωκοπιάς. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να δείτε στην ενότητα 4.
3. Το Κ.Σ. Κατωκοπιάς συμμετείχε στη συνδιοργάνωση του εκκλησιασμού στον Ιερό Ναό Παναγίας Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς στις 26-12-2015.
4. Στις 7-2-2016 θα πραγματοποιηθεί η Εκδήλωση «Γιορτή των Γραμμάτων» με συνδιοργανωτές την «Εταιρεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς», το Κ.Σ. Κατωκοπιάς και το Κοινοτικό Συμβούλιο Νεολαίας Κατωκοπιάς. Κύριο συστατικό της θα είναι η Βράβευση των άριστων μαθητών της Κατωκοπιάς.
5. Θα πραγματοποιηθεί συνεστίαση με Κατωκοπίτες άλλων επαρχιών τον Φεβρουάριο του 2016.
6. Η 4η Διάλεξη στο πλαίσιο του «Κοινοτικού Πανεπιστημίου Κατωκοπιάς» θα πραγματοποιηθεί τον Μάρτιο του 2016.
7. Η «Επιτροπή συλλογής και αξιοποίησης φωτογραφιών Κατωκοπιάς», η οποία δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του Κ.Σ.

Κατωκοπιάς, θα οργανώσει φωτογράφιση της ελεύθερης γης Κατωκοπιάς την άνοιξη του 2016.

«Δόξα» Κατωκοπιάς

Το σωματείο οργανώνει Χοροεσπερίδα το Σάββατο 23 Ιανουαρίου 2016, στο κέντρο «Ναβαρίνο» στις 8.30μ.μ. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στο τηλ. 99650880.

«Εταιρεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς Κατωκοπιάς»

1. Είναι σε εξέλιξη η ετοιμασία Μητρώου/Αρχείου Κατωκοπιτών. Όσοι ενδιαφέρονται να δώσουν τα στοιχεία τους παρακαλούνται να επικοινωνήσουν με τον Χρίστο Βασιλειάδη στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο chrvasiliades@gmail.com
2. Είναι σε εξέλιξη η τοποθέτηση πολιτιστικού υλικού της Κατωκοπιάς στην Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Βιβλιοθήκη, με τη βοήθεια του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΤΕΠΑΚ). Η «Εταιρεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς Κατωκοπιάς» συνεργάζεται από το 2014 με το Εργαστήριο Ψηφιακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς (DHRLAB) του ΤΕΠΑΚ στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος LoCloud. Η «Εταιρεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς Κατωκοπιάς» παραχωρεί στο DHRLAB υλικό που αφορά την Πολιτιστική Κληρονομιά της Κατωκοπιάς, για να αναδειχθεί στην Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Europeana (<http://www.europeana.eu/portal/>).
3. Είναι σε εξέλιξη η ετοιμασία Χάρτη της Κατωκοπιάς, με τις οικίες και τα ονόματα των ιδιοκτητών.
4. Η «Εταιρεία» συμμετείχε στη συνδιοργάνωση του εκκλησιασμού στον Ιερό Ναό Παναγίας Χρυσελευσας Κατωκοπιάς στις 26-12-2015.
5. Στις 7-2-2016 θα πραγματοποιηθεί η Εκδήλωση «Γιορτή των Γραμμάτων» με συνδιοργανωτές την «Εταιρεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς», το Κ.Σ. Κατωκοπιάς και το Κοινοτικό Συμβούλιο Νεολαίας Κατωκοπιάς. Κύριο συστατικό της θα είναι η Βράβευση των άριστων μαθητών της Κατωκοπιάς.
6. Την άνοιξη του 2016 θα γίνει Εκδήλωση με θέμα τα γεωργικά προϊόντα της Κατωκοπιάς.

Πολιτιστικός Όμιλος «ΕΝ-ΔΟΞΗΣ» Κατωκοπιάς

- 1.Στις 17/10/2015 πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία προσκυνηματική και ψυχαγωγική εκδρομή στη Λεμεσό και Πάφο.

Το πρόγραμμα περιελάμβανε τα ακόλουθα: Προσκύνημα στην εκκλησία των Αγ. Αρσενίου-Αγ. Παΐσιου στη Λεμεσό, σταθμό για καφέ στο Πισσούρι, προσκύνημα στο μοναστήρι της Αγ. Μονής στον Στατό και προσκύνημα στο μοναστήρι της Παναγίας της Χρυσorroγιάτισσας στην Παναγιά.

Μέσα στα λεωφορεία οι συγχωριανοί μας ενημερώθηκαν για το ιστορικό της κάθε Μονής και για τους Αγίους Αρσένιο και Παΐσιο. Οι συμμετέχοντες συνέφαγαν στη Νατά της Πάφου. Το ψυχαγωγικό πρόγραμμα περιλάμβανε τραγούδια και τόμπολα. Τα δύο λεωφορεία ήταν δωρεάν από εισφορές στη μνήμη Χρυστάλλας Ιωάννου Αθανάση. Ο καφές ήταν προσφορά από τον Π.Ο.Δ.Κ.

2. Πολιτιστική Εκδήλωση με θέμα: «ΚΥΠΡΟΣ –ΚΡΗΤΗ-ΑΚΡΙΤΕΣ» στις 17/11/2015. Λεπτομέρειες θα δει ο αναγνώστης στην ενότητα 5.

3. Ο Πολιτιστικός Όμιλος «ΕΝ-ΔΟΞΗΣ» συμμετείχε στη συνδιοργάνωση του εκκλησιασμού στον Ιερό Ναό Παναγίας Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς στις 26-12-2015.

4. Στις 10/4/2016 προγραμματίζεται το καθιερωμένο απογευματινό τσάι.

Κοινοτικό Συμβούλιο Νεολαίας Κατωκοπιάς

1.Στις 7-2-2016 θα πραγματοποιηθεί η Εκδήλωση «Γιορτή των Γραμμάτων» με συνδιοργανωτές την «Εταιρεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς», το Κ.Σ. Κατωκοπιάς και το Κοινοτικό Συμβούλιο Νεολαίας Κατωκοπιάς. Κύριο συστατικό της θα είναι η Βράβευση των άριστων μαθητών της Κατωκοπιάς.

2. Τον Απρίλιο του 2016 προγραμματίζεται να οργανωθεί το καθιερωμένο ποδοσφαιρικό τουρνουά «7-a-side».

Κοινοτική Χορωδία Κατωκοπιάς

Η «Κοινοτική Χορωδία Κατωκοπιάς», υπό τη διεύθυνση της Σκεύως Οικονομίδου-Κύρου, συμμετείχε στην Εκδήλωση «Κύπρος-Κρήτη-Ακρίτες» στη Λευκωσία στις 17-11-2015. Λεπτομέρειες μπορείτε να δείτε στην ενότητα 5.

**Η «Κοινοτική Χορωδία Κατωκοπιάς» στην Εκδήλωση
«Κύπρος-Κρήτη-Ακρίτες»
(Από το Αρχείο Κυριάκου Μ. Μιχαηλίδη)**

4. Αποκαλυπτήρια Μνημείου Ανδρέα Ν. Παπασωζόμενου

**ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΑΣΤΡΟΜΕΡΙΤΗ**

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

ΤΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΑΣΤΡΟΜΕΡΙΤΗ ΚΑΙ ΚΑΤΩΚΟΠΙΑΣ ΣΑΣ
ΠΡΟΣΚΑΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΩΝ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ
ΤΟΥ

ΕΠΙΣΗΜΗΝΑΓΟΥ ΑΝΤΡΕΑ ΠΑΠΑΣΩΖΟΜΕΝΟΥ

ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ 12 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2015 ΚΑΙ ΩΡΑ 11:30 π.μ. ΣΤΟΝ
ΑΣΤΡΟΜΕΡΙΤΗ.

ΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΘΑ ΤΕΛΕΣΕΙ Ο ΕΝΤΙΜΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΜΥΝΑΣ
κ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΙΔΗΣ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΩΝ

- Επιμνημόσυνη Δέηση
- Ενός λεπτού Σιγή
- Χαιρετισμός προέδρου Κ.Σ. Αστρομερίτη κ. Άρη Κωνσταντίνου
- Χαιρετισμός προέδρου Κ.Σ. Κατωκοπιάς κ. Γιώργου Μιχαηλίδη
- Χαιρετισμός Υπουργού Άμυνας κ. Χριστόφορου Φωκαΐδη
- Καλλιτεχνικό πρόγραμμα
- Αποκαλυπτήρια Μνημείου
- Απονομή τιμητικής πλακέτας στην οικογένεια του
Επισμηναγού
- Κατάθεση στεφάνων
- Εθνικός Ύμνος
 - Τιμές θα αποδώσει άγημα της Εθνικής Φρουράς
 - Συμμετέχει η Χορωδία του Δημοτικού Σχολείου
Αστρομερίτη
 - Ποιήματα από Άννα Χατζηβασιλείου-Πολυδώρου
(απαγγέλλει ο Ανδρέας Κλεόβουλος, αδελφότεκνος του
Επισμηναγού) και Μάρω Κασπάρη- Άστρα
 - Θα ακολουθήσει μικρή δεξίωση στον Αστρομερίτη.

Σημείωση: Την αρχιτεκτονική μελέτη του έργου έκαμε η
αρχιτέκτονας Κική Παπασωζομένου-Ανδρέου, εξάδελφη του
Επισμηναγού.

Αποκαλυπτήρια αγάλματος Ανδρέα Παπασωζόμενου
(από Αρχείο Κυριάκου Μ. Μιχαηλίδη)

5. Εκδήλωση «Κύπρος-Κρήτη-Ακρίτες»

της Αγάθης Πρωτοπαπά Βασιλείου

Σε μια κατάμεστη αίθουσα, σ' ένα καθ' όλα υποβλητικό μεσαιωνικό χώρο, στην Καστελιώτισσα, στις 17 Νοεμβρίου 2015, η Ιστορία συνάντησε τον Θρύλο και την Παράδοση των Ακριτών της Κύπρου και της Κρήτης.

Την Πολιτιστική Εκδήλωση με θέμα «Κύπρος -Κρήτη – Ακρίτες» συνδιοργάνωσαν ο Πολιτιστικός Όμιλος «ΕΝΔΟΞΗΣ» Κατωκοπιάς, το Κοινοτικό Συμβούλιο Κατωκοπιάς και ο αδελφοποιημένος με την κοινότητά μας Δήμος Καντάνου-Σελίνου Κρήτης, στο πλαίσιο ανταλλαγής πολιτιστικών εκδηλώσεων που σκοπό έχουν τη γνωριμία των κοινών πολιτιστικών στοιχείων των δύο ακριτικών περιοχών του Ελληνισμού, Κύπρου και Κρήτης, και την ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των αδελφοποιημένων Δήμων και των Πολιτιστικών τους Συλλόγων.

Η παρουσία των αδελφών μας από την Κρήτη που καταδείκνυε τους άρρηκτους εθνικούς και πολιτιστικούς δεσμούς ανάμεσά μας, οι εμπεριστατωμένες ομιλίες και αναφορές στους Ακρίτες, και το όλο καλλιτεχνικό πρόγραμμα που έφερε σε φως ξεχωριστές δημιουργίες της Ακριτικής Κυπριακής και Κρητικής ποίησης, μουσικής και παράδοσης, συνέθεσαν μία εξαιρετική εκδήλωση που ξεχώριζε για το υψηλό πνευματικό και καλλιτεχνικό της επίπεδο.

Το πρόγραμμα της εκδήλωσης άρχισε με βιντεοπροβολή που αναφερόταν στις σχέσεις Κύπρου-Κρήτης και στην αδελφοποίηση της Κοινότητας Κατωκοπιάς με τον Δήμο Καντάνου- Σελίνου και των Πολιτιστικών τους Συλλόγων.

Ακολούθησαν χαιρετισμοί, από τον πρόεδρο της Κοινότητας κ. Γιώργο Μιχαηλίδη, ο οποίος καλωσόρισε όλους τους προσκεκλημένους που τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση, από την πρόεδρο του Πολιτιστικού ομίλου «ΕΝΔΟΞΗΣ» Κατωκοπιάς κ. Λένια Πελεκάνου, η οποία ευχαρίστησε όλους όσους εργάστηκαν για την ετοιμασία της εκδήλωσης, από τον επίτιμο πρόεδρο του Πολιτιστικού ομίλου κ. Φώτο Γιάννακα που με τον ενθουσιώδη πάντοτε λόγο του εμπύχωσε τον κόσμο και από την πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου Καντάνου-Σελίνου κ. Παγώνα Ζερβουδάκη που ευχαρίστησε ιδιαίτερα για την πρόσκληση, τη φιλοξενία και γενικά τη συνεργασία των δύο αδελφοποιημένων δήμων και των Συλλόγων τους και από τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου

Παιδείας και Πολιτισμού κ. Αίγλη Παντελάκη που εξήρε τη μεγάλη σημασία τέτοιων Πολιτιστικών Εκδηλώσεων.

Κύριος ομιλητής στην εκδήλωση ήταν ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Μόρφου κ. Νεόφυτος ο οποίος, με ζωντανό και παραστατικό αφηγηματικό λόγο, ανέπτυξε το θέμα «**Οι Ακρίτες άλλοτε και τώρα**» μέσα από μια μεστή σε αναφορές και νοήματα ομιλία του.

Ο Πανιερώτατος τόνισε πως «σκοπός της ομιλίας-μελέτης του ήταν να αναδείξει την ιστορικότητα των Ακριτών, να τους ελευθερώσει από τον ρομαντισμό του θρύλου και του μύθου και να προσφέρει στους νεώτερους Κυπρίους, την ιστορική συνείδηση που κινδυνεύουν να χάσουν μέσα από τον «εξευρωπαϊσμό» που παρατηρείται να μας «κυριεύει».

Στην αρχή της ομιλίας έγινε αναφορά στην ακμή και παρακμή των Ακριτών και του τρόπου που επηρέασαν την Κύπρο με την παρουσία τους, στη διαχρονική μετοικεσία πληθυσμών Αλαμανών και Μικρασιατών Αγίων, εικόνων και αγίων λειψάνων από τη Μικρασία και Συροπαλαιστίνη και όχι μόνο τραγουδιών, σε βαθμό που ξένοι και δικοί μας να θεωρούν τους τόπους αυτούς, πνευματική ενδοχώρα των Κυπρίων.

Στη συνέχεια παρουσιάστηκε ο βίος και τα ηρωικά κατορθώματα του Βασίλειου Διγενή Ακρίτα - πρωταγωνιστή των Ακριτικών τραγουδιών - ως «υπαρκτού ιστορικού προσώπου που έζησε και έδρασε τον 9^{ον} μ.Χ. αιώνα και που απέκτησε μυθικές διαστάσεις», σύμφωνα με τον ακαδημαϊκό Νικόλαο Κονομή και τη γερμανίδα ερευνήτρια και συγγραφέα Εντβίγη Λύντεκε. Έγινε επίσης αναφορά στους Ακρίτες ως διαδόχους των Λιμιτανέων της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας (limes=σύνορα), στα τοπωνύμια της ευρύτερης περιοχής της Μόρφου και στη σχέση τους με τους Ακρίτες. Τονίστηκε ακόμη η αξία των Ακριτών τότε, αλλά και η αναγκαιότητά τους σήμερα στον αγώνα των Κυπρίων για επιστροφή, με βαθιά αυτογνωσία του ιστορικού παρελθόντος και του σημερινού ιστορικού γίνεσθαι.

Σημαντική και πολύ κατατοπιστική ήταν και η παρουσίαση του **Μουσείου των Ακριτών της Ευρώπης**, που βρίσκεται στην Παλαιοχώρα, πρωτεύουσα του Δήμου Καντάνου-Σελίνου, από την εκπρόσωπο του Συλλόγου Φίλων του Μουσείου, κ. Εύη Μελισσουργού.

Το όλο καλλιτεχνικό πρόγραμμα διανθίστηκε με Κυπριακά και Κρητικά ακριτικά ποιήματα, θεατρικό δρώμενο και ακριτικά τραγούδια.

Ο Μητροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος
(Από το Αρχείο Κυριάκου Μ. Μιχαηλίδη)

Κυπριακό ακριτικό ποίημα
(Από το Αρχείο Κυριάκου Μ. Μιχαηλίδη)

Σε ομαδική **απαγγελία**, με νοηματικό τρόπο και στομφώδες ύφος, ανάλογο με το θέμα του ποιήματος, αποδόθηκε το κυπριακό

ακριτικό ποίημα «**Ο Σαρατζηνός**», όπου υμνείται η ανδρειοσύνη, η λεβεντιά και οι πολεμικές δυνατότητες των Ακριτών κατά των επιδρομέων Σαρακηνών και Αράβων. Την απαγγελία απέδωσαν οι: Φοίβος Πρωτοπαπάς ως αφηγητής, Μαρία Ιακωβίδου ως Κάλη, Ιάκωβος Ιακώβου και Σολωμός Κουντούρης ως ρηγόπουλα, Χαρίτωνας Ιωσηφίδης ως Κωνσταντάς, Λοΐζος Βασιλείου ως βασιλιάς και Λάκης Αργυρού ως Σαρατζηνός.

Αποδόθηκαν ακόμη, σε ηχογραφημένη απαγγελία, αποσπάσματα **Κρητικών ακριτικών ποιημάτων** από τον λαϊκό κρητικό ποιητή Γιάννη Χατζιανέστη.

Παρουσιάστηκε επίσης, με εξαιρετική επιτυχία, σε **Θεατρική απόδοση** το κυπριακό ακριτικό ποίημα (διασωθέν διά στόματος Εύας Κόνιζου) «**Η Μαρουθκιά τζι ο Χάροντας**». Τους ρόλους απέδωσαν οι: Δέσπω Κόνιζου-Λοϊζιά ως αφηγητής, Μαρία Κυπριανού ως Μαρουθκιά, Λάκης Αργυρού ως Χάροντας, Λένια Χαραλάμπους ως μάνα, Χρυσάνθη Ανδρέου και Έλλη Στυλιανού ως μαθήτριες.

Τα πιο πάνω μέρη του προγράμματος πλαισίωσε, με πολύ ωραίο τρόπο, η Κοινοτική Χορωδία Κατωκοπιάς με τα **ακριτικά τραγούδια**: «**Τρεις Καλογέροι Κρητικοί**», μία παραλλαγή συνυφασμένη με τις δύσκολες ώρες του Ελληνισμού, το τραγούδι «**Αροδαφνούσα**», το σύμβολο της ομορφιάς και της μοίρας του τόπου μας και το τραγούδι «**Ο Διγενής κι ο χάροντας**», το σύμβολο της Ελληνικής λεβεντιάς, υπό τη διεύθυνση της κ. Σκεύως Οικονομίδου-Κύρου.

Τα τραγούδια απέδωσαν οι: Αναστασία Στυλιανού Φαίδωνος, Άντρη Πρωτοπαπά, Λουκία Καστελλανή-Μιχαηλίδου, Μαρία Οδυσσέως-Αντάρκα, Σκεύη Κασουλίδου-Πέγκερου, Τασούλα Κωνσταντίνου-Βασιλειάδου, Χριστίνα Παπαβασιλείου-Φραντζή, Ελένη Θρασυβούλου-Λιασίδου, Έλλη Μιχαηλίδου, Εύη Πρωτοπαπά, Κούλλα Αχιλλέως, Λένια Χατζηχαραλάμπους-Πελεκάνου, Μαρία Βασιλειάδου-Σχίζα, Μαρία Χατζηχαραλάμπους-Αντωνιάδου, Μαρίτσα Γιατρού-Κάρενου, Μάρω Κασπάρη-Άστρα, Μύρω Κυπριανού-Νικολάου.

Στο βιολί ήταν ο Αχιλλέας Λάμπρου και η Κάλια Παπασωζόμενου. Στο λαούτο ήταν ο Χαραλάμπος Παντελή.

Τη σύνδεση των κειμένων και την παρουσίαση του όλου προγράμματος είχε η φιλόλογος κ. Αγάθη Πρωτοπαπά Βασιλείου, αντιπρόεδρος του Πολιτιστικού Ομίλου «ΕΝΔΟΞΗΣ» Κατωκοπιάς.

Συντελεστές της εκδήλωσης ήταν:

Επιλογή, διδασκαλία και σκηνοθετική επιμέλεια κειμένων: Αγάθη Πρωτοπαπά-Βασιλείου και Δέσπω Κόνιζου-Λοϊζιά.

Επιλογή-προσαρμογή τραγουδιών και διδασκαλία-διεύθυνση Κοινοτικής Χορωδίας: Σκεύω Οικονομίδου-Κύρου.

Έμπνευση και δημιουργία της βιντεοπροβολής της έναρξης : Λούκας Α. Σκυλλουριώτης.

Μικροφωνική και τεχνική επιμέλεια: Ανδρέας Λοΐζου, Ιάκωβος Ιακώβου.

Επιμέλεια προγράμματος:

Αγάθη Πρωτοπαπά Βασιλείου, Δέσπω Κόνιζου Λοϊζιά, Χρυστάλλα Βασιλείου.

Μετά το τέλος της εκδήλωσης έγινε **ανταλλαγή δώρων**. Ο Πολιτιστικός Όμιλος «ΕΝΔΟΞΗΣ» Κατωκοπιάς και το Κοινοτικό Συμβούλιο Κατωκοπιάς πρόσφεραν στους αδελφούς μας από την Κρήτη αναμνηστική πλάκα που φιλοτέχνησε ο συγχωριανός μας Λούκας Σκυλλουριώτης με θέμα τους αδελφικούς δεσμούς Κύπρου-Κρήτης. Οι αδελφοί μας από την Κρήτη πρόσφεραν στο Κοινοτικό Συμβούλιο μία έκδοση που αφορά το ηρωικό ολοκαύτωμα της ιστορικής Καντάνου και στον Πολιτιστικό Όμιλο μία συμβολική πλάκα με το ίδιο θέμα. Η εκδήλωση σημείωσε ξεχωριστή επιτυχία και έκλεισε με την ευχή και τη διαβεβαίωση, να συνεχιστούν τέτοιες εκδηλώσεις και ανταλλαγές, γιατί μας φέρνουν πιο κοντά. Ακολούθησε δεξίωση που ετοίμασαν τα μέλη του Πολιτιστικού Ομίλου «ΕΝΔΟΞΗΣ» Κατωκοπιάς.

Χορηγός της Εκδήλωσης ήταν ο ΟΠΑΠ Κύπρου.

6. Δραστηριότητες Αδελφοποιημένων Δήμων

(α') Δήμος Καντάνου-Σελίνου Κρήτης

Συμμετείχε στην Εκδήλωση «Κύπρος-Κρήτη-Ακρίτες» την οποία οργάνωσαν το Κοινοτικό Συμβούλιο Κατωκοπιάς και ο Πολιτιστικός Όμιλος «ΕΝ ΔΟΞΗΣ» Κατωκοπιάς στις 17-11-2015 στη Λευκωσία. Αναλυτικές πληροφορίες θα βρει ο αναγνώστης στην ενότητα 5.

(β') Δήμος Truyes Γαλλίας

Στις 6-11-2015 πραγματοποιήθηκε στο Truyes Εκδήλωση αφιερωμένη στην Κύπρο και ειδικότερα στην Κατωκοπιά. Στην Εκδήλωση η Ομάδα των Νέων του Truyes, η οποία επισκέφθηκε την Κύπρο τον Ιούλιο του 2015, παρουσίασε στοιχεία από την επίσκεψή της στην Κύπρο. Την επίσκεψη είχαν οργανώσει το Κοινοτικό Συμβούλιο Νεολαίας Κατωκοπιάς και το Κοινοτικό Συμβούλιο Κατωκοπιάς.

Στην ίδια Εκδήλωση ο Γάλλος μεταπτυχιακός φοιτητής Victor Furba παρουσίασε τα αποτελέσματα του ερευνητικού του έργου με θέμα τη διαχωριστική γραμμή της κατοχής στην Κύπρο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο V. Furba είχε επισκεφθεί την ελεύθερη γη της Κατωκοπιάς και έτυχε ενημέρωσης από τον Κοινοτάρχη Κατωκοπιάς Γιώργο Μιχαηλίδη. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι πριν από μερικά χρόνια ακόμη ένας Γάλλος μεταπτυχιακός φοιτητής έκαμε ανάλογη μελέτη και ενημερώθηκε επί τόπου από τον Γιώργο Μιχαηλίδη.

7. Ελεύθερη γη Κατωκοπιάς

Η ενότητα αυτή αναφέρεται στην ελεύθερη γη της Κατωκοπιάς και επιπρόσθετα δίδει χρήσιμες πληροφορίες για τους γεωργούς της Κατωκοπιάς.

Κατά το τετράμηνο Σεπτεμβρίου-Δεκεμβρίου 2015 έγιναν τα ακόλουθα έργα ή δραστηριότητες που αφορούν στην ελεύθερη γη Κατωκοπιάς.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο (Κ.Σ.) Κατωκοπιάς κατασκεύασε (α') δύο κόφτους στον «Ναό» και (β') σιδερένιες πόρτες σε αυλάκια στην ελεύθερη γη της Κατωκοπιάς.

Μετά από ενέργειες του Κ.Σ. Κατωκοπιάς, η Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας ασφαλτόστρωσε τον δρόμο που εφάπτεται με τα βόρεια σύνορα του Πάρκου Κατωκοπιάς. Επιπρόσθετα, έχει επιστρώσει με σκυρόδεμα τον χώρο μεταξύ του δρόμου και της περίφραξης του Πάρκου Κατωκοπιάς.

Μετά από ενέργειες του Κ.Σ. Κατωκοπιάς, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων ανέλαβε και συμπλήρωσε το έργο κάλυψης λάκκου στην κοίτη του ποταμού «Ναού». Το πλησιέστερο (με τον λάκκο) τεμάχιο έχει αριθμό 545 στο φύλλο/σχέδιο 20/50 στην Κατωκοπιά.

Μετά από ενέργειες του Κ.Σ. Κατωκοπιάς, το Τμήμα Δημοσίων Έργων θα προσφέρει προς το Κ.Σ. τεχνική και οικονομική βοήθεια για την κατασκευή πινακίδας (με χάρτη της περιοχής) στην ελεύθερη γη Κατωκοπιάς.

Το Κ.Σ. Κατωκοπιάς αγόρασε δύο φορές από το Τμήμα Γεωργίας δολώματα για τις νυφίτσες και τα προσέφερε, δωρεάν, στους γεωργούς της Κατωκοπιάς.

Έχουν απελευθερωθεί (λόγω αποναρκοθέτησης) τεμάχια γης στη νεκρή ζώνη Κατωκοπιάς και επεκτείνεται η Β' Φάση Αναδασμού.

Με πρωτοβουλία του Κ.Σ. Κατωκοπιάς έγινε στις 14-12-2015 συνάντηση Κοινοταρχών κατεχόμενων χωριών με ελεύθερη γη

(δυτικά της Λευκωσίας). Εξετάστηκαν τα προβλήματα. Προσεχώς θα αποφασιστούν μέτρα και ενέργειες προς την κατεύθυνση επίλυσής τους.

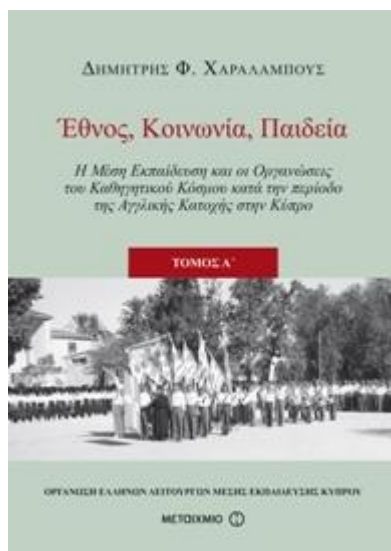
8. Νέα αποδήμων Κατωκοπιτών

Ο **Δημήτρης Φ. Χαραλάμπους** γεννήθηκε στην αλυσμόνητη Κατωκοπιά. Είναι γιος του δασκάλου του Φίλιππου και της Παναγιώτας. Τελείωσε το –τότε- Γυμνάσιο Κύκκου Αρρένων και αποφοίτησε από το Τμήμα Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Μετά την ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών και διδακτορικών του σπουδών δίδαξε, μεταξύ άλλων, ως Λέκτορας στο Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου και ως Καθηγητής στο Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Σήμερα υπηρετεί ως Καθηγητής της Εκπαιδευτικής Πολιτικής στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Συμμετείχε σε πολλά συνέδρια και δημοσίευσε εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Διετέλεσε πρόεδρος και αντιπρόεδρος πανεπιστημιακών Τμημάτων, είναι μέλος της συντακτικής επιτροπής διαφόρων περιοδικών καθώς και επιστημονικών εταιρειών.

Συνέγραψε έξι βιβλία. Τα τρία αφορούν την Κύπρο και είναι τα ακόλουθα:

1. *Η ίδρυση του πρώτου δημόσιου γυμνασίου στην Κύπρο: αναζητήσεις, θέσεις και αντιθέσεις*, Παγκύπριο Γυμνάσιο, Λευκωσία 1997.
2. *Ιστορία του Διδασκαλικού Συνδικαλισμού στην Κύπρο 1898-1960* (Τόμοι Α', Β' και Γ'), Ελληνικά Γράμματα – Παγκύπρια Οργάνωση Ελλήνων Δασκάλων, Αθήνα 2001.
3. *Έθνος, Κοινωνία, Παιδεία: Η Μέση Εκπαίδευση και οι Οργανώσεις του Καθηγητικού Κόσμου κατά την περίοδο της Αγγλικής Κατοχής στην Κύπρο* (Τόμοι Α', Β' και Γ'), Εκδόσεις «Μεταίχμιο» - Οργάνωση Ελλήνων Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης Κύπρου, Αθήνα - Λευκωσία 2015.

Επίσης επιμελήθηκε το βιβλίο του *C. A. Klok: Αφροδίτη και Ευρώπη. Συνοπτική ιστορία της Κύπρου από την προϊστορική εποχή μέχρι σήμερα*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2005.

Ο Δ. Χαραλάμπους στο ΤΕ.ΠΑ.Κ.

9. Νέες Εκδόσεις

Διηγήματα Νικόλα Πρωτοπαπά

Τα βιβλίο «Nicos' Whispers from Cyprus» (Ψίθυροι του Νίκου από την Κύπρο) έγραψε ο Νικόλας Πρωτοπαπάς στην αγγλική γλώσσα και εκδόθηκε το 2015 από τον αγγλικό εκδοτικό οίκο «Anixe Publishing» με αριθμό ISBN 978-0-9574523-4-3. Πωλείται από την εταιρεία «Amazon». Το βιβλίο περιέχει 62 μικρές ιστορίες. Πολλές απ' αυτές αναφέρονται ή διαδραματίζονται στη γενέτειρα του συγγραφέα, την Κατωκοπιά. Σύμφωνα με τον Γιώργο Μιχαηλίδη, οποίος έχει διαβάσει το βιβλίο, εκτός από το χιούμορ, περιέχει πολλή σοφία και πολύτιμες και ενδιαφέρουσες πληροφορίες. Θα δημοσιευθεί ένα διήγημα από το βιβλίο του στο επόμενο Τεύχος του Περιοδικού μας.

Μετά από τριάντα τρία χρόνια καθηγητής της Χημείας στην Αγγλική Σχολή Λευκωσίας, ο Νικόλας Πρωτοπαπάς αφυπηρέτησε, και από τότε ζει στον Κόλπο των Κοραλλίων. Τα τρία του παιδιά μορφώθηκαν και εγκαταστάθηκαν στο εξωτερικό. Τόσο ο ίδιος όσο και η σύζυγός του Ελένη ασχολήθηκαν με το γράψιμο. Η Ελένη εξέδωσε το βιβλίο «Cyprus: a taste of yesterday». Ο Νικόλας έγραφε σύντομες ιστορίες, μερικές για τη ζωή του, στα αγγλικά διότι η πρώτη γλώσσα των εννέα εγγονών τους ήταν η αγγλική. Εκτύπωσε επτά βιβλιάρια, το κάθε ένα με δέκα ιστορίες και τα δώρισε στα εγγόνια του. Τα έβαλε σε ιστοσελίδα για να τα διαβάζουν γνωστοί και φίλοι.

Μπορείτε να επικοινωνήσετε με τον Νικόλα Πρωτοπαπά στο nproto@cytanet.com.cy ή στο τηλέφωνο 99-431415.

10. Νέα «Δόξας» Κατωκοπιάς: Ποδόσφαιρο

Βάσου Βασιλείου και Νίκου Κωνσταντίνου 4-1-2016

Το Διοικητικό Συμβούλιο, η τεχνική ηγεσία και οι ποδοσφαιριστές της «Δόξας» εύχονται σε όλους τους Κατωκοπίτες και τους φίλους του σωματείου «Χρόνια πολλά» και «Καλό νέο έτος». Ελπίζουμε το 2016 να είναι ο τελευταίος χρόνος που η ομάδα μας αναγκάζεται να δραστηριοποιείται στην προσφυγιά.

Όπως πάντα, η ομάδα συνεχίζει και φέτος την τιτάνια προσπάθεια να κρατηθεί στην Α' κατηγορία του κυπριακού πρωταθλήματος. Για

μας στη «Δόξα», η παραμονή στην Α' κατηγορία δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά το μέσο για να διατηρήσουμε άσβεστη τη μνήμη της αγαπημένης μας Κατωκοπιάς.

Για να μπορέσουμε να συνεχίσουμε αυτή την προσπάθεια χρειάζεται η ηθική και οικονομική συμπαράσταση όλων των Κατωκοπιτών. Φέτος πιστεύουμε ότι διαθέτουμε ένα αξιόλογο σύνολο το οποίο, κατά τη μεταγραφική περίοδο Ιανουαρίου, ενισχύθηκε με τρεις νέους ποδοσφαιριστές οι οποίοι εκτιμάται ότι θα βοηθήσουν στη συνολική προσπάθεια για επίτευξη των στόχων της ομάδας. Οι νεοαποκτηθέντες είναι οι: Άπελ Περέιρα, Ντιάγο Λεόν και Ακουιλντίντο. Αποδεσμεύτηκαν οι Ρικάρτο Φερναντές (κοινή συναινέσει), Ρικάρτο Λόπες και Γκαράι.

Παράλληλα, συνεχίζονται οι προσπάθειες εξασφάλισης των οικονομικών πόρων για αναβάθμιση των προσωρινών γηπεδικών εγκαταστάσεων του σωματείου μας στην Περιστερώνα, ώστε η ομάδα να επιστρέψει στην προσωρινή της έδρα, μέχρι να έρθει η στιγμή της επιστροφής της στη φυσική της έδρα, στην αγαπημένη Κατωκοπιά.

Η στήριξη του σωματείου αποτελεί υποχρέωση κάθε Κατωκοπίτη και αυτή μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους, αλλά κυρίως με την παρουσία τους στο γήπεδο.

Στον τελευταίο της αγώνα (3-1-2016), η ομάδα του χωριού μας πραγματοποιώντας μια καλή εμφάνιση και με παίκτες λεβέντες νίκησε τον ΑΠΟΕΛ μέσα στο ΓΣΠ με 2 -1.

Μετά και τη χθεσινή επιτυχία η ομάδα μας βρίσκεται στην 8η θέση του βαθμολογικού πίνακα με 4 νίκες, 6 ισοπαλίες και 7 ήττες.

Ευχαριστίες του σωματείου προς τον Ricardo Ribeiro Fernandes:

Το Διοικητικό Συμβούλιο του σωματείου και όλος ο φίλαθλος κόσμος του, εκφράζουν τις θερμότερες ευχαριστίες τους στον πιο αγαπητό ποδοσφαιριστή που υπηρέτησε την ομάδα μας.

Για το σωματείο μας, και όχι μόνο, ο Ρίικι ήταν πρότυπο ποδοσφαιριστή και αθλητή. Υπήρξε ηγετική φυσιογνωμία τόσο στο γήπεδο όσο και στα αποδυτήρια και κόσμησε, κατά την άποψή μας, με την παρουσία του τα κυπριακά γήπεδα σε όλες τις ομάδες που αγωνίστηκε.

Αποτελεί ιδιαίτερη τιμή για την ομάδα μας που είχε στις τάξεις ένα τέτοιο ποδοσφαιριστή. Ήταν ο άνθρωπος που σήκωσε στους ώμους την ομάδα μας και δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι τα επιτεύγματα του σωματείου μας της τελευταίας τετραετίας οφείλονται κατά κύριο λόγο σ' αυτόν. Αξέχαστα θα μείνουν στη

μνήμη μας τα εξαιρετικής τεχνικής τέρματα που σημείωσε με την ομάδα μας, ιδιαίτερα το τέρμα που αναδείχτηκε τρίτο καλύτερο παγκόσμια.

Για τον Ρίκκι ο οποίος για 4 χρόνια υπήρξε ηγετική μορφή για την ομάδα του σωματείου μας, μόνο καλά λόγια μπορεί να πει κάποιος. Λυπούμαστε που η ομάδα μας, μετά από συνεννόηση μαζί του, θα στερηθεί των υπηρεσιών του και ευχόμαστε σ' αυτόν και την οικογένειά του ό,τι καλό και κάθε επιτυχία με ό,τι ο ίδιος αποφασίσει να ασχοληθεί.

11. Μελέτες για την Κατωκοπιά

Κατάσταση του Παλαιού Ναού Παναγίας Χρυσελευσας και κοιμητηρίου Κατωκοπιάς του Ανδρέα Χ. Χριστοδούλου

Η «Εταιρεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς Κατωκοπιάς», στο πλαίσιο των προσπαθειών της για συντήρηση-αναστήλωση των μνημείων του χωριού (κυρίως το παλαιό σχολείο, την παλαιά εκκλησία και το κοιμητήριο, και ακόμη τη νέα εκκλησία και τα λαούμια), κινητοποιήθηκε προς διάφορες κατευθύνσεις και είχε επαφές για το θέμα. Η «Εταιρεία» προχώρησε το 2009 στην ίδρυση της «Επιτροπής Αναστήλωσης Μνημείων Κατωκοπιάς», της «Επιτροπής καταγραφής ιστορίας Ιερών Ναών Κατωκοπιάς» και άλλων επτά Επιτροπών.

Τον Ιούνιο του 2009 τετραμελές κλιμάκιο της «Επιτροπής Αναστήλωσης» και της «Επιτροπής Ναών» (Δρ Ανδρέας Παπασωζόμενος, πολιτικός μηχανικός, Δρ Γιώργος Κ. Μιχαηλίδης, πολιτικός μηχανικός, Ανδρέας Χ. Χριστοδούλου, Χριστάκης Γ. Βασιλειάδης) επισκέφθηκε το παλαιό σχολείο, τη νέα και την παλαιά εκκλησία και το κοιμητήριο, κατέγραψε την υφιστάμενη κατάσταση,

συζήτησε μέτρα προστασίας των μνημείων και είχε επαφές στην Κατωκοπιά για το θέμα των μνημείων.

Τις διαπιστώσεις της ομάδας για την παλαιά εκκλησία και το κοιμητήριο ανέλαβε να καταγράψει ο Ανδρέας Χ. Χριστοδούλου, από τον οποίο η «Εταιρεία» είχε ζητήσει να ερευνήσει, συγκεντρώσει και καταγράψει στοιχεία για τις εκκλησίες και το κοιμητήριο του χωριού.

Ακολουθεί η έκθεση που ετοιμάστηκε:

Α. ΠΑΛΑΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Όλος ο εξοπλισμός της εκκλησίας έχει απομακρυνθεί.

Η κατάσταση της εκκλησίας από δομικής πλευράς είναι σχετικά καλή: δεν υπάρχει κίνδυνος κατάρρευσης, εντούτοις υπάρχουν στο κτήριο φθορές και καταστροφές, οι οποίες επιτείνονται από την έλλειψη συντήρησης. Συγκεκριμένα:

1. Στον ΒΔ τοίχο από το πάνω μέρος της εξωτερικής πύλης του γυναικωνίτη μέχρι τη στέγη υπάρχει ρωγμή στην τοιχοποιία.
2. Στη στέγη υπάρχει βλάστηση, η οποία μακροπρόθεσμα θα προκαλέσει προβλήματα υγρασίας και άλλα στο κτήριο.
3. Η μικρή εξωτερική σκάλα που οδηγεί στην πύλη του γυναικωνίτη έχει υποστεί σημαντικές ζημιές.
4. Το χωνευτήριο, που βρίσκεται στη βόρεια τοιχοποιία, έχει καταστραφεί.
5. Η ξύλινη κατασκευή του γυναικωνίτη έχει καταστραφεί. Το μόνο που θυμίζει την ύπαρξη γυναικωνίτη είναι η εσωτερική σκάλα που οδηγούσε σ' αυτόν, τα δύο στηρίγματα (στον βόρειο και νότιο τοίχο) στην ανατολική πλευρά του και οι τρύπες στην τοιχοποιία για τη στήριξή του.
6. Η μικρή πύλη στη νότια πλευρά του Ιερού Βήματος, έχει αφαιρεθεί και το άνοιγμα έχει κλειστεί με μπετόν.
7. Το κωδωνοστάσιο έχει υποστεί αρκετές ζημιές στις σκαλισμένες πέτρες.
8. Το δάπεδο του ιερού βήματος έχει καλυφθεί με μπετόν.
9. Το περιτείχισμα της εκκλησίας και το κάγκελό του έχει αφαιρεθεί (στη βόρεια πλευρά και αλλού) ή έχει υποστεί ζημιές.
10. Πολλοί υαλοπίνακες των παραθύρων και της νοτιοδυτικής πύλης είναι σπασμένοι.
11. Οι σιδεριές των παραθύρων έχουν υποστεί φθορά και ζημιές και αυτή του ιερού βήματος (αψίδα) έχει αποκολληθεί μερικώς από τη θέση της.
12. Η κατάσταση των τοιχογραφιών είναι τραγική. Έχουν διασωθεί η τοιχογραφία «Η εις Άδου Κάθοδος» και ενδεχομένως ο Άγιος

Αντώνιος και ένας άλλο ασκητής (νότιος τοίχος) και «Η Πλατυτέρα» (κόγχη Ιερού Βήματος), αλλά όχι σε καλή κατάσταση. Στην πρώτη τοιχογραφία οι βανδαλισμοί και η προσπάθεια αφαίρεσής της είναι καταφανείς. Στη θέση των υπόλοιπων τοιχογραφιών υπάρχει πρόσφατο δομικό υλικό και έτσι δεν είναι ξεκάθαρο αν οι τοιχογραφίες έχουν αφαιρεθεί. Σύμφωνα με τουρκοκυπριακές εφημερίδες, Τούρκοι αρχαιοκάπηλοι αφαίρεσαν τοιχογραφίες από την εκκλησία. Οι τοιχογραφίες αυτές (φαίνονται για κάποιες υπολείμματα στους τοίχους) είναι:

- Ο Χριστός σε μετάλλιο (νότιος τοίχος, βορειότερα της τοιχογραφίας της «Εις Άδου Καθόδου». Μάλλον πρόκειται για τμήμα τοιχογραφίας του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, ο οποίος κρατά το μετάλλιο).
- «Η Άκρα Ταπείνωσις» (στην Ιερά Πρόθεση).
- «Η Μετάδοσις» (βόρειο τμήμα αψίδας του Ιερού Βήματος).
- «Η Μετάληψις» (νότιο τμήμα αψίδας του Ιερού Βήματος).
- Τέσσερις Ιεράρχες (χαμηλότερα των τοιχογραφιών «Η Μετάδοσις» και «Η Μετάληψις»).
- Άγιος με ειλητάριο με το κείμενο «Ο τας κοινάς ταύτας και συμφώνους ημίν χαρισάμενους προσευχάς, ... » (νότιο τμήμα Ιερού Βήματος).
-

Τοιχογραφία «Η εις Άδου Καθόδος» το 2008
(Από Αρχείο Γιώργου Κ. Μιχαηλίδη)

Οι τοιχογραφίες χρειάζονται συντήρηση και καθάρισμα και να γίνει διερεύνηση αν έχουν αφαιρεθεί ή απλώς καλυφθεί με κάποιο κονίαμα μετά την Τουρκική Εισβολή ή κάποιες έχουν καλυφθεί σε παλαιότερες εποχές.

Τόσο στο εσωτερικό όσο και στον περίβολο της εκκλησίας υπάρχουν πολλές ακαθαρσίες. Ο περίβολος της εκκλησίας χρησιμοποιείται ως χώρος στάθμευσης.

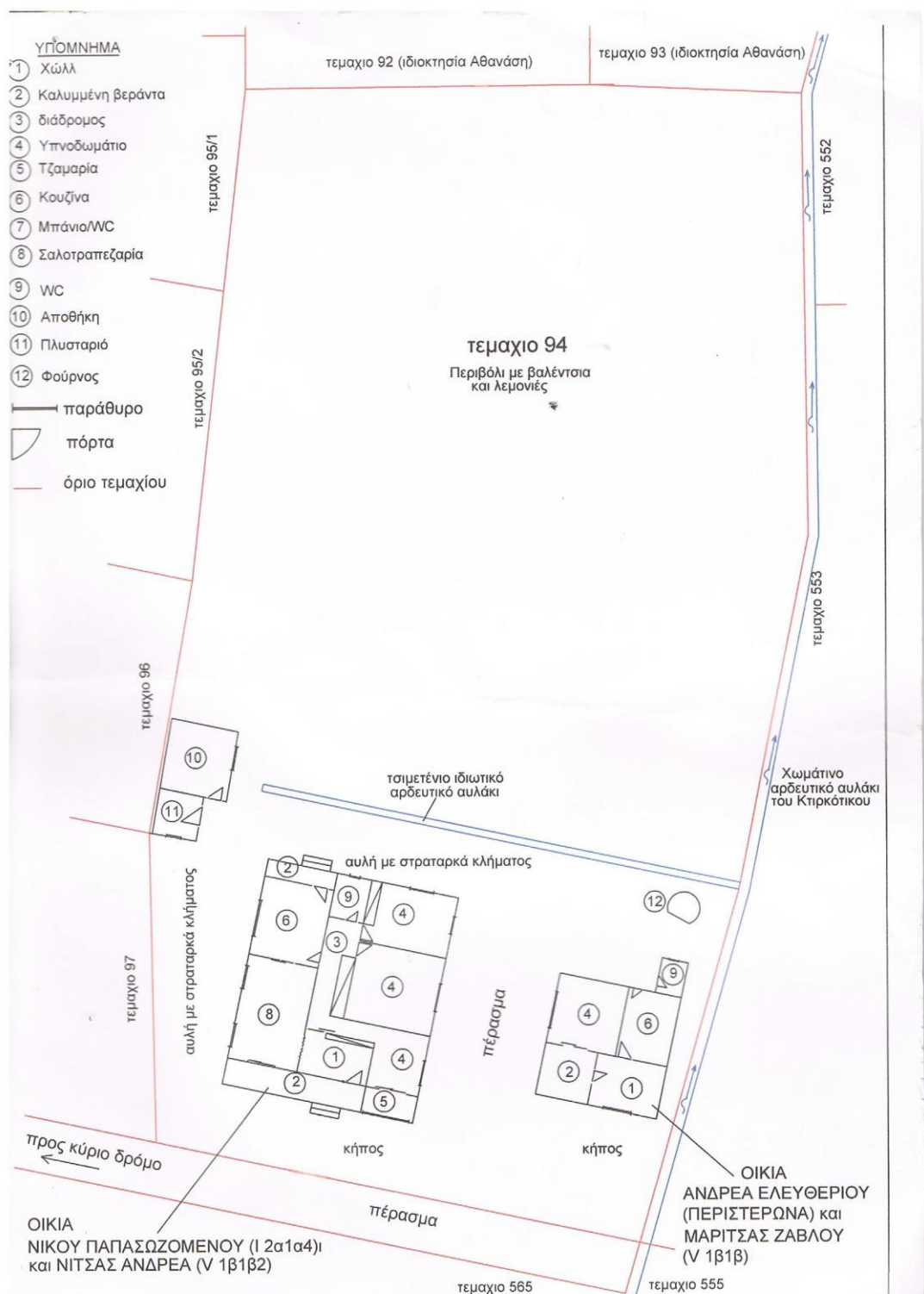
B. ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟ ΚΑΤΩΚΟΠΙΑΣ

Η κατάσταση του κοιμητηρίου Κατωκοπιάς είναι τραγική:

1. Η μοναδική πύλη εισόδου έχει ουσιαστικά καταστραφεί και η σιδερένια πόρτα έχει αφαιρεθεί.
2. Οτιδήποτε θύμιζε κοιμητήριο (σταυροί κ.ά.) έχουν καταστραφεί και όλο σχεδόν το υλικό τους έχει απομακρυνθεί. Η αφαίρεση-απομάκρυνση των υλικών πρέπει να έχει γίνει με εκσκαφέα. Ελάχιστα θραύσματα βρίσκονται στον χώρο, αλλά όχι στη θέση τους.
3. Από την είσοδο του κοιμητηρίου μέχρι τη νοτιοανατολική γωνία υπάρχει πρόχειρο μονοπάτι για τη δίοδο πεζών και δίτροχων οχημάτων.
4. Αρκετοί θάμνοι έχουν βλαστήσει στο ανατολικό τμήμα του κοιμητηρίου μπροστά από τους ευκαλύπτους και πρέπει να αφαιρεθούν.
5. Μεγάλο μέρος του περιτοιχίσματος έχει αφαιρεθεί ή καταστραφεί ή υποστεί ζημιές.

12. Παλιά σπίτια στην Κατωκοπιά

*Σ' αυτή την ενότητα δημοσιεύουμε το σχεδιάγραμμα ενός παλιού σπιτιού της Κατωκοπιάς. Ειδικά γι' αυτό το Τεύχος, ο **Ανδρέας Γ. Παπασωζόμενος** έχει ετοιμάσει το σχέδιο της οικίας του **Νίκου** και της **Νίτσας Παπασωζομένου**, μαζί και του **Ανδρέα** και της **Μαρίτσας Ελευθερίου**.*

Οι κώδικες για τις ρίζες προέρχονται από το βιβλίο του Νίκου Οικονομίδη.

13. Παραδοσιακή χειροτεχνία

Σ' αυτή την καινούργια ενότητα παρουσιάζουμε Κατωκοπίτες οι οποίοι ασχολούνται ή έχουν ασχοληθεί με την παραδοσιακή χειροτεχνία. Δίδεται προτεραιότητα στους μεγαλύτερους σε ηλικία. Σε κάθε Τεύχος παρουσιάζουμε έναν άνθρωπο της Κατωκοπιάς.

Όνομα: **Μαρία Νικολάου** (μητέρα αγνοούμενου Ιωάννη Θεοδώρου)
Είδος τέχνης: χειροτεχνήματα με σμιλί (βελονάκι), σμίλες (πλέξιμο).
Θέματα τέχνης και αντιπροσωπευτικά έργα: Η Μαρία στα έργα της έχει ως κύριο στοιχείο τα γεωμετρικά σχήματα και τα λουλούδια. Τα πιο αντιπροσωπευτικά της έργα είναι πετσετάκια, δαντέλες και πάπλωμα.

Πώς έμαθε τέχνη; Έμαθε σμιλί και σμίλες από μικρή ηλικία βλέποντας άλλους.

Ερασιτεχνική ή επαγγελματική ενασχόληση; Ασχολείται ερασιτεχνικά για την οικογένειά της.

Θα μπορούσε να διδάξει και άλλους; Ναι, θα μπορούσε να διδάξει, όταν της το ζητήσουν.

(Σημείωση: τη συνέντευξη πήραν η Χρύσα Αβραάμ και η Νίκη Αβραάμ, εγγονές του Στέλιου και της Νίκης Χαραλάμπους. Το κείμενο επιμελήθηκαν οι Ανδρέας Χ. Χριστοδούλου και Γιώργος Κ. Μιχαηλίδης. Οι συνεντεύξεις λήφθηκαν στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Grundtvig με τίτλο «Παραδοσιακή Χειροτεχνία». Στο πρόγραμμα συμμετείχε, από κυπριακής πλευράς, η «Εταιρεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς Κατωκοπιάς»).

14. Μια παλιά φωτογραφία...

Σε κάθε Τεύχος δημοσιεύουμε μια παλιά φωτογραφία. Όσο πιο παλιά, τόσο πιο σημαντική. Σ' αυτό το Τεύχος παρουσιάζουμε μια φωτογραφία από τον γάμο του Βασίλη και της Χρυστάλλας Πρωτοπαπά. Φοράνε στέφανα από κουκούλια. Τα στέφανα γύρω από τη φωτογραφία τους είναι κατασκευές από την κόρη τους Νίκη Πρωτοπαπά-Τρανούλη στη μνήμη τους γιατί η μητέρα της υπήρξε εκτροφέας μεταξοσκωλήκων πολλά χρόνια (50-55 χρόνια) πίσω. Όταν η Νίκη είδε στο μετρό του Συντάγματος (στην Αθήνα) κουκούλια από το Σουφλί, ανασύρθηκαν μνήμες. Θυμήθηκε τους τσέστους και το γκριτς γκριτς των μεταξοσκωλήκων στο δίχωρό τους στην Κατωκοπιά. Πήρε τα σύρματά της και έφτιαξε στέφανα, σκουλαρίκια, βραχιόλια, καρφίτσες.

Γάμος Βασίλη και Χρυστάλλας Πρωτοπαπά το 1935
(από το Αρχείο της Νίκης Πρωτοπαπά-Τρανούλη)

15. Λογοτεχνία

Το ποίημα «Ο Ύμνος της Κατωκοπιάς», το οποίο δημοσιεύουμε, γράφτηκε από τον συγχωριανό μας Λουκά Α. Σκυλλουριώτη το 2010. Οι στίχοι μελοποιήθηκαν το 2014. Η μουσική είναι του Σωκράτη Γρηγοριάδη. Στο τραγούδι είναι η συγχωριανή μας Μαρία Θεοδώρου. Την ενορχήστρωση και παραγωγή έκανε ο Κύπρος Χαραλάμπους. Στην ερμηνεία της κυπριακής διαλέκτου συνοδεύει η Κοινοτική Χορωδία Κατωκοπιάς», με μαέστρο τη συγχωριανή μας Σκεύω Οικονομίδου-Κύρου. Έχει εγκριθεί τον Ιούλιο του 2014 από το Κοινοτικό Συμβούλιο Κατωκοπιάς και θεωρείται πλέον ως ο «Ύμνος της Κατωκοπιάς». Το τραγούδι έχει κυκλοφορήσει σε cd και dnd και διατίθεται προς πώληση από το Κοινοτικό Συμβούλιο Κατωκοπιάς. Όσοι ενδιαφέρονται μπορούν να αποταθούν στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο esmichae@cytanet.com.cy ή στο τηλέφωνο 97-812929.

Ο Ύμνος της Κατωκοπιάς (πανελλήνια δημοτική)

*Εις το χωριό ευρέθηκα μια νύκτα στ' όνειρό μου.
Σαν μια ταινία πέρασαν όλα μες το μυαλό μου.
Είχες χωράφια εύφορα στα πράσινα ντυμένα
με πορτοκάλια νόστιμα, καρπούζια φημισμένα.*

*R. Κατωκοπιά, Κατωκοπιά ήσουν ένα στολίδι.
Στους τόπους που εζούσαμε, ήσουν το δακτυλίδι.(x2)*

*Με τους κατοίκους πρόθυμους πάντα για εργασία.
Ποτέ όμως δεν ξέχασαν του ανθρώπου την ουσία.
Πίστη μεγάλη στον Θεό πάντοτε είχαν όλοι,
γι' αυτό και προοδεύσανε στην επαρχία όλη.*

*R. Κατωκοπιά, Κατωκοπιά ήσουν ένα στολίδι.
Στους τόπους που εζούσαμε, ήσουν το δακτυλίδι.(x2)*

*Η πίστη ακόμα τους κρατά και η σκέψη τους κοντά σου,
για να γυρίσουν το ζητούν μέσα στην αγκαλιά σου.
Η Παναγία Οδηγός, Φύλακας και Προστάτης,
μας περιμένει σύντομα στα Άγια χώματά της.*

*R. Κατωκοπιά, Κατωκοπιά ήσουν ένα στολίδι.
Στους τόπους που εζούσαμε, ήσουν το δακτυλίδι.(x2)*

Ο Ύμνος της Κατωκοπιάς (κυπριακή διάλεκτος)

*Εις το χωρκόν ευρέθηκα μιαν νύχταν στ' όνειρό μου.
Σαν αστραπή περάσασιν ούλλα μες το μυαλό μου.
Είσιες χωράφκια καρπερά στα πράσινα ντυμένα,
με πορτοκκάλια νόστιμα, καρπούζια φουμισμένα.*

*R. Κατωκοπιά, Κατωκοπιά ήσουν ένα στολίδιν.
Στους τόπους που εξιούσαμεν ήσουν το δαχτυλίδιν.(x2)*

*Με τους κατοίκους να βουρούν πάντα στην εργασίαν
τζιαι νά'χουσιν μέσα στο νουν τ' αδρώπου την ουσίαν.
Πίστην μεγάλην στον Θεόν πάντα τους είχαν ούλλοι,
γι' αυτόν τζιαι προοδεύσασιν στην επαρχίαν ούλλην.*

*R. Κατωκοπιά, Κατωκοπιά ήσουν έναν στολίδιν.
Στους τόπους που εξιούσαμεν ήσουν το δαχτυλίδιν.(x2)*

*Η πίστη τους έν ζωντανή τζι' η σκέψη τους κοντά σου,
για να γυρίσουν καρτερούν μέσα στην αγκαλιά σου.
Η Παναγία Οδηγός, Φύλακας τζιαι Προστάτης,
μας περιμένει ούλλους μας στα Άγια χώματά της.*

*R. Κατωκοπιά, Κατωκοπιά ήσουν έναν στολίδιν.
Στους τόπους που εξιούσαμεν ήσουν το δαχτυλίδιν.(x2)*

16 . Γνωριμία με μέρη αδελφοποιημένα με την Κατωκοπιά

*Η Κατωκοπιά είναι αδελφοποιημένη με τους Δήμους Truyes Γαλλίας,
Γορτυνίας Ελλάδας (με έδρα τη Δημητσάνα) και Καντάνου-
Σελίνου Ελλάδας (με έδρα την Παλαιοχώρα Κρήτης).*

ΓΟΡΤΥΝΙΑ (2^ο μέρος – συνέχεια από το προηγούμενο Τεύχος)

Πηγή: **www.discovergortynia.gr** (ταξιδιωτικός οδηγός Δήμου
Γορτυνίας)

Αξιοθέατα - Κτίσματα και Παραδοσιακή αρχιτεκτονική

Στη Δημητσάνα, που με απόφαση της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας έχει
χαρακτηριστεί ολόκληρη ως μουσείο, λειτουργεί το Υπαίθριο

Μουσείο Υδροκίνησης, ένας χώρος μέσα στον οποίο κατά την περίοδο της προβιομηχανικής εποχής λειτουργούσε ένα μεγάλο βιομηχανικό συγκρότημα, που είχε ως κινητήρια δύναμή του το νερό από τις πηγές του Αϊ – Γιάννη. Σήμερα, το συγκρότημα είναι πλήρως αναστηλωμένο, ενώ έγινε συντήρηση σε ένα μύλο, μια νεροτριβή, ένα ρακοκάζανο και ένα βυρσοδεψείο. Από εκεί ξεκινά και το περιπατητικό μονοπάτι προς τις Μονές του Λούσιου (Φιλοσόφου, Προδρόμου) που καταλήγει στην αρχαία Γόρτυνα, καθώς και Εκκλησιαστικό μουσείο στο σπίτι του Γρηγορίου Ε΄. Στη Δημητσάνα μπορεί να θαυμάσει κανείς την ιστορική Δημόσια Βιβλιοθήκη που ιδρύθηκε το 1764, πολλά από τα συγγράμματα της οποίας καταστράφηκαν στη διάρκεια του Αγώνα, εμπλουτίστηκε όμως αργότερα και σήμερα περιέχει περί τους 35000 τόμους βιβλίων, παλιές και νέες εκδόσεις. Στον χώρο της βιβλιοθήκης εκτίθενται ενθυμήματα του Αγώνα καθώς και λαογραφικά εκθέματα. Επίσης περίοπτη θέση κατέχει και το μεγαλοπρεπές «Ρολόι της Δημητσάνας», που στάλθηκε από τους Δημητσανίτες της Νέας Υόρκης γύρω στα 1900. Το Διασυνεδριακό Κέντρο, σύγχρονο απόκτημα της Δημητσάνας με τη φροντίδα της Αδελφότητας Δημητσανιτών, αποτελεί έναν ιδανικό χώρο διοργάνωσης ομιλιών, συνεδρίων και ημερίδων πανελλαδικής εμβέλειας. Το υπαίθριο πέτρινο θέατρο της Δημητσάνας κάτω από το βράχο, με θέα στο απέναντι βουνό, τη Ζάτουνα, που υπήρξε τόπος εξορίας του Μίκη Θεοδωράκη - φέρει και το όνομά του - είναι ο όμορφος χώρος των καλοκαιρινών θεατρικών και μουσικών εκδηλώσεων.

Στη γραφική Ζάτουνα το πετρόκτιστο Δημοτικό Σχολείο έχει μετατραπεί σε Μουσείο Μίκη Θεοδωράκη, καθώς στη διάρκεια της δικτατορίας είχε εκτοπιστεί εκεί ο διεθνούς φήμης μουσικοσυνθέτης. Το Μουσείο συμβολίζει την ελεύθερη σκέψη του καλλιτέχνη, ο οποίος παρά την εξορία εξακολούθησε να εμπνέεται και να δημιουργεί, αφού η σκέψη δεν φυλακίζεται και παραμένει πάντοτε ελεύθερη.

Η Στεμνίτσα διαθέτει σημαντικότερο λαογραφικό μουσείο με πλούσια εκθέματα, σε ένα από τα εντυπωσιακότερα πυργόσπιτα της περιοχής (αρχοντικό Χατζή του 18ου αιώνα) και το Νικολετοπούλειο Πνευματικό Κέντρο, το οποίο στεγάζεται στο αναπαλαιωμένο Δημοτικό Σχολείο και εκεί πραγματοποιούνται πολιτιστικές εκδηλώσεις καθώς και συνέδρια πανελλήνιας και περιφερειακής εμβέλειας. Η Σχολή Αργυροχρυσοχοΐας της Στεμνίτσας, σ' ένα πέτρινο κτήριο-κόσμημα, συνεχίζοντας την τοπική παράδοση, κρατά ζωντανή την τέχνη της Αργυροχρυσοχοΐας όπου εκπαιδεύονται

άριστοι τεχνίτες με πάμπολλες βραβεύσεις, ενώ οργανώνει κατά καιρούς επιτυχημένες εκθέσεις κοσμήματος.

Στη Βυτίνα λειτουργεί Βιβλιοθήκη με κειμήλια από τον 17ο αιώνα, ενώ στην πλατεία της Βυτίνας βρίσκεται το λαογραφικό μουσείο και το Πανταζοπούλειο Πνευματικό Κέντρο, όπου πραγματοποιούνται εκδηλώσεις, ομιλίες, ημερίδες και συνέδρια επιστημονικού ενδιαφέροντος. Σε κοντινή απόσταση από τη Βυτίνα αλλά κι από τη Στεμνίτσα, στο χωριό Λιμποβίσι, βρίσκεται το πατρικό σπίτι των Κολοκοτρωναίων. Ακόμα ένα σημαντικό μνημείο των νεότερων χρόνων είναι ο Πύργος του Δημήτρη Πλαπούτα, αγωνιστή της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, που βρίσκεται στην Παλούμπα της Ηραίας.

Στην είσοδο των Τροπαίων ξεχωριστή θέση έχει το Δημοτικό σχολείο Τροπαίων, πέτρινο εντυπωσιακό κτίσμα των αρχών του 20^{ου} αιώνα δωρεά του Ανδρέα Συγγρού. Επίσης αξιόλογα κτήρια είναι τα πετρόκτιστα ιστορικά Γυμνάσια Δημητσάνας και Λαγκαδίων, αλλά και πολλά άλλα δημόσια και ιδιωτικά κτήρια, χτισμένα με την αυθεντική αρχιτεκτονική της περιοχής, που προκαλούν τον θαυμασμό των επισκεπτών.

Η Δημητσάνα

Δραστηριότητες - κοντά στη Φύση

Για τους επισκέπτες η Γορτυνία διαθέτει πλήθος δραστηριοτήτων ανάλογα με τα γούστα και... τις φυσικές αντοχές! Πεζοπορία σε φαράγγια και σε διαδρομές μέσα στο δάσος, ποδηλασία βουνού, canoe-kayak, rafting στα ποτάμια που τη διαρρέουν είναι κάποιες μόνο από αυτές.

Τους χειμερινούς μήνες το ενδιαφέρον μονοπωλεί το Χιονοδρομικό Κέντρο Μαινάλου στη θέση «Οστρακίνα», με οκτώ πίστες διαφορετικής δυσκολίας και τέσσερα lifts, όπου μικροί και μεγάλοι μπορούν να κάνουν ski, έλκηθρο ή snowboard.

Το φαράγγι του Λούσιου είναι από τα πιο όμορφα και ιστορικά μέρη στην Αρκαδία, μέσα στο οποίο εκτός από τα δεκαέξι πετρόχτιστα τοξωτά γεφύρια, υπάρχουν οι Μονές Φιλοσόφου, Αιμυαλών, Καλαμίου, Ατσιχόλου, ερημητήρια, ασκητήρια και εγκαταλελειμμένοι μύλοι. Ο καλύτερος τρόπος να απολαύσει κανείς όλα αυτά είναι απλώς να διασχίσει το φαράγγι περπατώντας. Υπάρχει ένα καλά διατηρημένο μονοπάτι που περνά από τα πιο χαρακτηριστικά σημεία. Η περιήγηση ξεκινά είτε από τη Δημητσάνα από το υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης, είτε απευθείας από τη νέα Μονή Φιλοσόφου. Η διαδρομή περνά από την παλαιά Μονή Φιλοσόφου, τη Μονή Προδρόμου και καταλήγει στην Αρχαία Γόρτυνα, λίγο έξω από το χωριό Ελληνικό. Το μονοπάτι, συνολικής διάρκειας περίπου 3 ωρών, είναι βατό και προσιτό σε πεζοπόρους και ορειβάτες κάθε εμπειρίας. Επιπρόσθετα, από τη Δημητσάνα περνάει το μονοπάτι 32 που είναι ένα παρακλάδι του Ευρωπαϊκού μονοπατιού μεγάλων διαδρομών E4 GR. Το μονοπάτι φθάνει στο Ζυγοβίτσι από την περιοχή της Βυτίνας και από εκεί κατευθύνεται σε Δημητσάνα, Παλαιοχώρι, Μονή Φιλοσόφου, Κρυφό Σχολειό, Μονή Προδρόμου, συνεχίζει προς την Καρύταινα και καταλήγει στο Γύθειο.

Η περιοχή της Λίμνης του Λάδωνα, σε συνδυασμό με το συναρπαστικό άγριο τοπίο προσφέρεται και για ποικίλες αθλητικές δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα κατάβαση του ποταμού με καγιάκ ή ράφτινγκ, ποδηλασία δίπλα στο ποτάμι μέσα στο δάσος, τοξοβολία ή κωπηλασία. Από τον Ιούνιο του 2012 διοργανώνεται αγώνας ορεινού τριάθλου (που περιλαμβάνει κολύμβηση 500 μ., ορεινή ποδηλασία 30 χλμ. και ορεινό τρέξιμο 9 χλμ.) με την υποστήριξη του Δήμου Γορτυνίας.

Εκτός από τη διάσχιση του φαραγγιού του Λούσιου, η περιοχή προσφέρεται για μια σειρά από άλλες δραστηριότητες. Δράσεις περιπέτειας και προγράμματα διοργανώνονται στην περιοχή από έμπειρες ομάδες. Όποιοι επιθυμούν να νιώσουν την αδρεναλίνη ν' ανεβαίνει, μπορούν να κάνουν κατάβαση του Λούσιου με ράφτινγκ.

Επίσης, διοργανώνονται περιηγήσεις στο δάσος με μικρά αυτοκινητάκια παντός εδάφους (buggies), που είναι ευέλικτα και μπορούν να κινούνται ακόμα και στο χιόνι. Αντίστοιχες δραστηριότητες και river sports πραγματοποιούνται και στο ποτάμι του Ερύμανθου, με το χωριό Τριπόταμα ν' αποτελεί αφετηρία για την κατάβαση με rafting.

Στη Βυτίνα δραστηριοποιείται εταιρεία που οργανώνει συναρπαστικές διαδρομές στο Μαίναλο με ποδήλατα και «γουρούνες» για τους φίλους των εναλλακτικών σπορ. Επίσης κάθε Οκτώβριο με επίκεντρο τη Βυτίνα πραγματοποιείται ο «Άθλος Μαινάλου», με μεγάλη συμμετοχή αθλητών των ορεινών σπορ, όπως ορεινή ποδηλασία και ορεινό τρέξιμο.

Έχουν γίνει πλέον θεσμός τα «Θεοδωράκια», λαϊκός αγώνας δρόμου 25 χλμ. από την ιστορική Ζάτουνα έως το πανέμορφο Βαλτεσινίκο, τον μήνα Μάιο προς τιμήν του Μίκη Θεοδωράκη. Με το σύνθημα «ΑΝΑτρέχω στην Αρκαδία» διοργανώνεται κάθε χρόνο, τον μήνα Σεπτέμβριο, ο λαϊκός αγώνας ορεινού δρόμου «Αρκάδων ποιμένων» στο Βαλτεσινίκο.

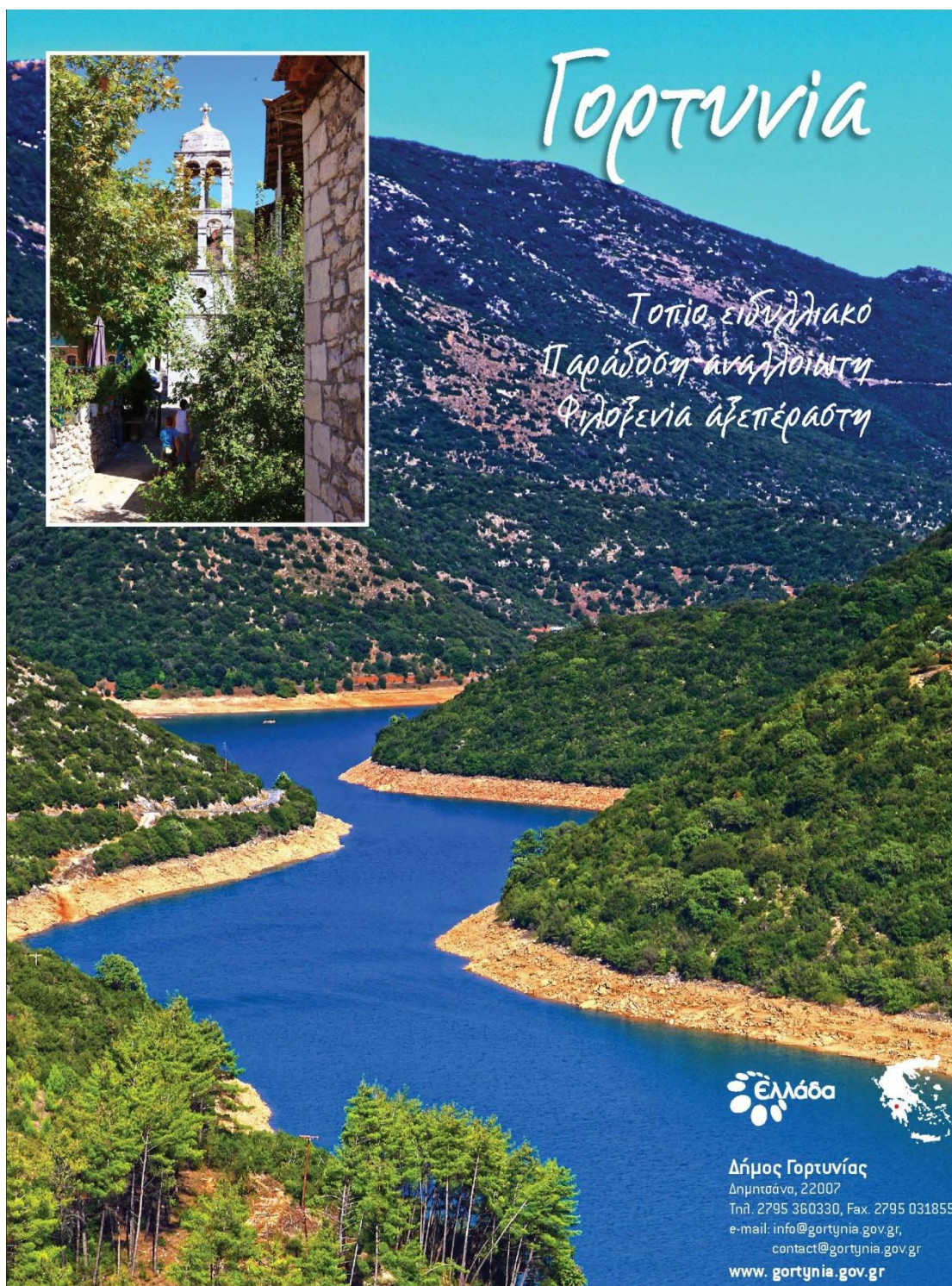
Πάνω από μια δεκαετία πραγματοποιείται τον Ιούλιο, για τους φίλους του μηχανοκίνητου αθλητισμού, η «Ανάβαση Δημητσάνας - Ζυγοβιστίου» με τεράστια επιτυχία. Στη Δημοτική Ενότητα της Κοντοβάζαινας οργανώνεται επιτυχημένο Πρωτάθλημα Καλαθοσφαίρισης τον μήνα Αύγουστο, καθώς και οι καθιερωμένες πλέον εκδηλώσεις, η «Γιορτή Σαρδέλλας» και «Διαγωνισμός καλύτερου μουστακιού».

Μια πιο ήρεμη επιλογή είναι τα Λουτρά της Ηραίας, κοντά στον Αλφειό ποταμό, στα σύνορα με τον Νομό Ηλείας, όπου τα θειούχα νερά που ήταν γνωστά για τις ιαματικές τους ιδιότητες ήδη από την εποχή του Πausανία, εξακολουθούν να γιατρεύουν αρθρίτιδες και ρευματισμούς. Σήμερα οι εγκαταστάσεις του υδροθεραπευτηρίου λειτουργούν κυρίως το καλοκαίρι και τον χειμώνα ανοίγουν τα Σαββατοκύριακα για να φιλοξενήσουν τους κυνηγούς που φτάνουν στην περιοχή για το κυνήγι του αγριογούρουνου.

Δραστηριότητες - Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Πολλές πολιτιστικές εκδηλώσεις πραγματοποιούνται στη Γορτυνία, κυρίως κατά τους θερινούς μήνες.

Κάθε χρόνο τον Μάρτη οργανώνεται επετειακή εκδήλωση για την κήρυξη της Επανάστασης στην Ηραία υπό την αρχηγία των Πλαπούταίων στο χωριό Αγιονέρι, θέση «Αλώνι του Καλλιντέρη».

Τοπίο Γορτυνίας

Στη Στεμνίτσα και στο Μοναστήρι της Ζωοδόχου Πηγής γίνονται κάθε χρόνο, τον Ιούνιο, εκδηλώσεις για την Επέτειο της Σύστασης της Α΄ Πελοποννησιακής Γερουσίας.

Θεσμό αποτελεί ο τριήμερος διαγωνισμός δημοτικού τραγουδιού κάθε Ιούλιο στα Λαγκάδια, που ξεκίνησε το 1978 χάρη στον Λαγκαδιανό συγγραφέα Χρήστο Νικήτα-Στρατολάτη.

Στη Δημητσάνα διοργανώνονται και αποκριάτικες εκδηλώσεις με την αναβίωση του εθίμου του Μακαρονά. Το έθιμο περιλαμβάνει παρέλαση καρναβαλιστών με τον «Μακαρονά» (ομοίωμα γεμάτο με μπαρούτι) να ηγείται της παρέλασης πάνω σε γάιδαρο και να καίγεται μετά το πέρας της παρέλασης. Ακόμα, επιτυχημένες αποκριάτικες εκδηλώσεις γίνονται στα Λαγκάδια το «Λαγκαδινό Καρναβάλι», στη Στεμνίτσα «Του Κουτρούλη ο γάμος», στα Τρόπαια «Αποκριές», και άλλες μικρότερες.

Στη Βυτίνα λειτουργούν αρκετοί Πολιτιστικοί Σύλλογοι («Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος», Σύνδεσμος Φιλοπρόοδων, κ.λπ.) με μεγάλη δραστηριότητα σ' όλους τους τομείς του πολιτισμού και ειδικότερα στον τομέα της παράδοσης και της μουσικής γίνονται πολύ επιτυχημένες εκδηλώσεις ποιότητας. Κατά το πρώτο δεκαπενθήμερο του Αυγούστου η ετήσια «Γιορτή του Δάσους», διοργανώνει μαγευτικές βραδιές με μουσικές, εικαστικά και θεατρικά δρώμενα. Επίσης στη Βυτίνα διεξάγεται Ιούλιο ή Αύγουστο το «Έθνικ Φεστιβάλ», αφιέρωμα στις μουσικές του κόσμου με εργαστήρια και μουσικές εκδηλώσεις.

Στην Καρύταινα ξεχωρίζει το παζάρι που διοργανώνει ο τοπικός σύλλογος γυναικών με εργόχειρα, υφαντά και άλλα είδη παραδοσιακής τέχνης. Στο Βαλτεσινίκο στις 16 Αυγούστου αναβιώνει κάθε χρόνο το Παραδοσιακό Αλώνισμα και στο Βυζίκι διεξάγεται το «Φεστιβάλ της Άκοβας» κάθε Αύγουστο.

Κάθε τέσσερα χρόνια, περίπου τέλος Ιουνίου, βραδιές με πανσέληνο, σε ειδυλλιακή αγροτική τοποθεσία του χωριού Λυσσαρέα Ηραίας διοργανώνεται φεστιβάλ κινηματογράφου με τίτλο «ΤΕΜΕΝΟΣ», όπου προβάλλονται ταινίες του πρωτοποριακού ελληνοαμερικανού κινηματογραφιστή Γκρέγκορ Μαρκόπουλου με διεθνή απήχηση στους κύκλους του κινηματογράφου.

Ακόμα, πολλά πανηγύρια διοργανώνονται σε θρησκευτικές γιορτές καλώντας ντόπιους και ξένους σε γιορτή και χορό (26 Ιουλίου γιορτή της Αγίας Παρασκευής στα Λαγκάδια, 7 Ιουλίου της Αγίας Κυριακής στη Δημητσάνα, 20 Ιουλίου του Προφήτη Ηλία στα Τρόπαια, 1η Φεβρουαρίου του Αγίου Τρύφωνα στη Βυτίνα, κ.λπ.).

Προσωπικότητες

Από τη Γορτυνία κατάγονται: ο Πατριάρχης Γρηγόριος Ε' (Δημητσάνα), ο Παλαιών Πατρών Γερμανός (Δημητσάνα), ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης (Λιμποβίσι και Αλωνίσταινα), ο Δημήτριος Πλαπούτας (Παλούμπα), ο Κανέλλος Δεληγιάννης (Λαγκάδια) ο Θεόδωρος Δηλιγιάννης (Λαγκάδια), ο νομομαθής Νικόλαος Δημητρακόπουλος (Καρύταινα), ο ιστορικός του Έθνους

Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος (Βυτίνα), ο ιατρός, φιλόσοφος και εξερευνητής Αφρικής και Ασίας Παναγιώτης Πόταγας (Βυτίνα), ο καθηγητής θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών Π. Τρεμπέλας (Στεμνίτσα), ο διεθνούς φήμης σκηνοθέτης Κώστας Γαβράς (Λουτρά Ηραίας), ο μεγάλος μουσουργός Δημήτρης Μητρόπουλος (Μελισσόπετρα), ο ιστορικός-συγγραφέας Τάσος Γριτσόπουλος (Δημητσάνα), ο ολυμπιονίκης ελληνορωμαϊκής πάλης Δημήτρης Θανόπουλος (Στεμνίτσα), ο ολυμπιονίκης Τάε-κβο-ντό Μιχάλης Μουρούτσος (Λαγκάδια), ο κωμικός ηθοποιός Μίμης Φωτόπουλος (Ζάτουνα), και πολλοί επώνυμοι πολιτικοί της νεότερης ιστορίας μέχρι σήμερα.

17. Συνταγές από την Κατωκοπιά

Ενημερωτικό Σημείωμα

Επικοινωνώ μαζί σας, για να σας ενημερώσω ότι στο περιοδικό μας "Φωνή της Κατωκοπιάς" έχουμε στήλη με συνταγές.

Στη στήλη αυτή δημοσιεύουμε συνταγές με φαγητά, γλυκά, αλμυρά ή ποτά που συνήθιζαν να φτιάχνουν οι νοικοκυρές στην Κατωκοπιά και θεωρούνται παραδοσιακές της περιοχής μας.

Γι' αυτό σας προσκαλώ σε συνεργασία για να αναδείξουμε μαζί τις γαστρονομικές συνήθειες της περιοχής μας.

Μπορείτε να στείλετε τις δικές σας συνταγές στην ηλεκτρονική διεύθυνση mgtopouzi@gmail.com, ακολουθώντας την παρουσίαση της σημερινής συνταγής.

Οι συνταγές θα τυγχάνουν επιμέλειας και θα δημοσιεύονται με το όνομα του αποστολέα.

Μαρία Χατζηκωστή-Τοπούζη

Πόμπες

Τη συνταγή μας έδωσε η κυρία Σούλλα Αριστοδήμου (Κούσιη).

Υλικά

1 κιλό πατάτες

1 κιλό σιμιγδάλι

2 κουταλάκια γλυκού Β.Ρ.

1 κουταλάκι ζάχαρη

1 κουταλάκι μαγιά

Για το σιρόπι

1 κιλό ζάχαρη

4 ποτήρια νερό

1 κομμάτι κανέλα σωστή

5-6 γαρύφαλλα

1 φλούδα λεμονιού

Χυμό ενός λεμονιού

1 κουταλιά σούπας μέλι

Εκτέλεση

Πρώτα ετοιμάζουμε το σιρόπι, βράζουμε τη ζάχαρη, το νερό, την κανέλα, τα γαρύφαλλα και τη φλούδα του λεμονιού για περίπου 20 - 30 λεπτά. Προς το τέλος προσθέτουμε τον χυμό και το μέλι και αφήνουμε το σιρόπι να κρυώσει.

Βράζουμε τις πατάτες, τις οποίες έχουμε κόψει σε κομμάτια και τις ψήνουμε μέχρι να μαλακώσουν καλά. Βάζουμε σε λεκάνη το σιμιγδάλι, τις πατάτες τις οποίες περνούμε από μύλο λαχανικών και τη μαγιά. Σε μισό φλιτζάνι ζεστό νερό διαλύουμε τη ζάχαρη και ρίχνουμε στη λεκάνη με τις πατάτες. Σκορπίζουμε το B.P. στο μείγμα και ζυμώνουμε καλά. Σκεπάζουμε το μείγμα με πετσέτα και αφήνουμε για 20 περίπου λεπτά.

Τηγανίζουμε τις πόμπες (με το ειδικό εργαλείο) σε καυτό λάδι, τις στραγγίζουμε καλά και τις βάζουμε αμέσως στο κρύο σιρόπι για 2-3 λεπτά και τις αφαιρούμε στραγγίζοντάς τις αρκετά. Γίνονται περίπου 40 πόμπες.

18. Επιτεύγματα Κατωκοπιτών

Στη στήλη αυτή δημοσιεύονται επιτεύγματα, επιτυχίες, διακρίσεις και βραβεύσεις Κατωκοπιτών. Σε αυτά περιλαμβάνονται και η απόκτηση πτυχίων ή άλλων πανεπιστημιακών τίτλων.

Ο 13χρονος Απόστολος Σταύρου (εγγονός της Κούλας Ψαρά) κατέκτησε το χάλκινο μετάλλιο (στην ηλικία του) στους 18^{ους} Πανευρωπαϊκούς Αγώνες Καράτε του 2015 οι οποίοι διεξήχθησαν στη Δανία.

19. Κοινωνικά

Εδώ δημοσιεύονται (δωρεάν) οι κοινωνικές εκδηλώσεις των Κατωκοπιτών οι οποίες θα γίνουν (π.χ. γάμοι, αρραβώνες, βαπτίσεις, μνημόσυνα) τους επόμενους 4 μήνες ή έγιναν (π.χ. κηδείες), τους προηγούμενους 4 μήνες. Όσοι ενδιαφέρονται θα πρέπει να επικοινωνούν με τον Γιώργο Μιχαηλίδη (τηλέφωνο 97812929 ή ηλ. ταχ. esmichae@cytanet.com.cy) ή με άλλο μέλος του Κοινοτικού Συμβουλίου ή με άλλο μέλος της Συντακτικής Επιτροπής.

Κηδείες:

22-9-2015: Κηδεία Κωστή Οδυσσέως

10-12-2015: Κηδεία Θεογνωσίας Κ. Μιχαηλίδη

30-12-2015: Κηδεία Στέλιου Κωνσταντίνου

Στην κηδεία του Κωστή Οδυσσέως, οι εισφορές δόθηκαν στο σωματείο «Δόξα» Κατωκοπιάς, στον Πολιτιστικό Όμιλο «Δόξα» (για το φιλανθρωπικό του έργο), σε άπορους μαθητές δύο σχολείων, σε άπορες Κατωκοπίτικες οικογένειες και για τη βράβευση των άριστων μαθητών της Κατωκοπιάς.

Στις κηδείες της Θεογνωσίας Μιχαηλίδου και του Στέλιου Κωνσταντίνου έγιναν εισφορές για την επιδιόρθωση του Ιερού Ναού της Παναγίας Χρυσελεούσας Κατωκοπιάς.

20. Επιστημονικά νέα και συμβουλές

Εναλλακτικές μέθοδοι διδασκαλίας και μάθησης

με γελοιογραφίες, παιχνίδια, ιστοριούλες, μουσική, θέατρο, κ.ά.

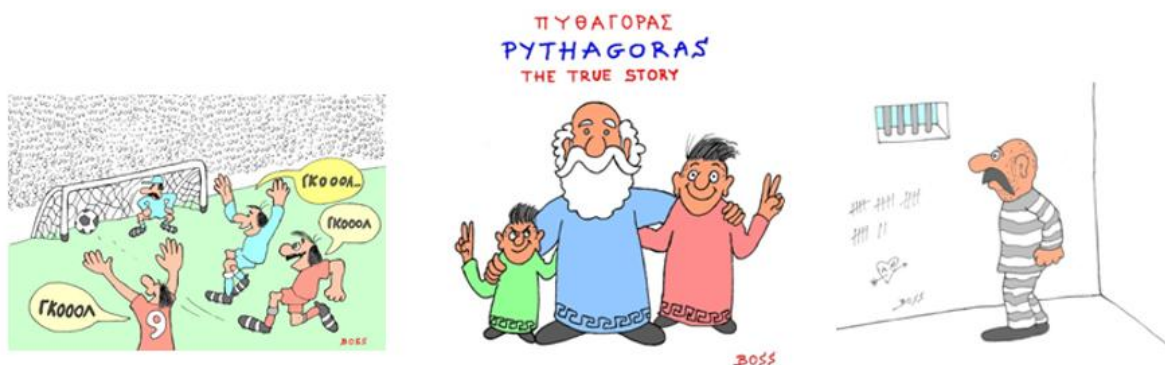
του Σώτου Βοσκαρίδη

Επίκουρου Καθηγητή Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών/Υπολογιστών και Πληροφορικής, Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΤΕ.ΠΑ.Κ.)

Ο Σώτος Βοσκαρίδης γεννήθηκε στον Κάμπο και είναι γιος της Ιφιγένειας Χατζηνικόλα Οικονομίδη από την Κατωκοπιά και του Χριστόφορου Βοσκαρίδη από τον Κάμπο.

Οι μοντέρνες και «επαναστατικές» μέθοδοι διδασκαλίας που είναι διαθέσιμες για χρήση στα σχολεία σήμερα και οι οποίες έχουν ως κέντρο τον μαθητευόμενο, μπορούν κατά κανόνα να φέρουν πολύ καλύτερα αποτελέσματα σε σύγκριση με την παραδοσιακή

δασκαλοκεντρική μέθοδο «κιμωλία και ομιλία» που επικρατούσε για εκατοντάδες χρόνια.

Όμως αυτές οι μέθοδοι στην ουσία δεν είναι και τόσο μοντέρνες. Στα αρχαία ελληνικά οι λέξεις «παιδεία», «παιδί» και «παίζω» γράφονται όλες με «αι» και είναι μεταξύ τους πολύ συνυφασμένες.

Η Σωκρατική μέθοδος μάθησης και αγωγής ονομαζόταν «παίζω και μαθαίνω» αφού πρόσφερε τη μάθηση μέσα από το παιχνίδι του μυαλού και του σώματος σε μια ευχάριστη και δημιουργική ατμόσφαιρα.

Παιδεία σημαίνει αυτά που κατά κανόνα μας μαθαίνουν, κυρίως μέσω του παραδείγματος, η μάνα μας και ο πατέρας μας αλλά και οι γονείς τους: Το ήθος, η αγάπη, η τιμιότητα, η εργατικότητα, η αλληλεγγύη, η αποφασιστικότητα, η φιλοπατρία, ο σεβασμός, η καλοσύνη, η κατανόηση, η συγγνώμη, η ευγνωμοσύνη, η ανοχή, η υπομονή, κ.λπ.

Η παιδεία που παίρνει κάποιος από το οικογενειακό του περιβάλλον ενισχύεται φυσικά, σε μικρό ή σε μεγάλο βαθμό, από κάποιους

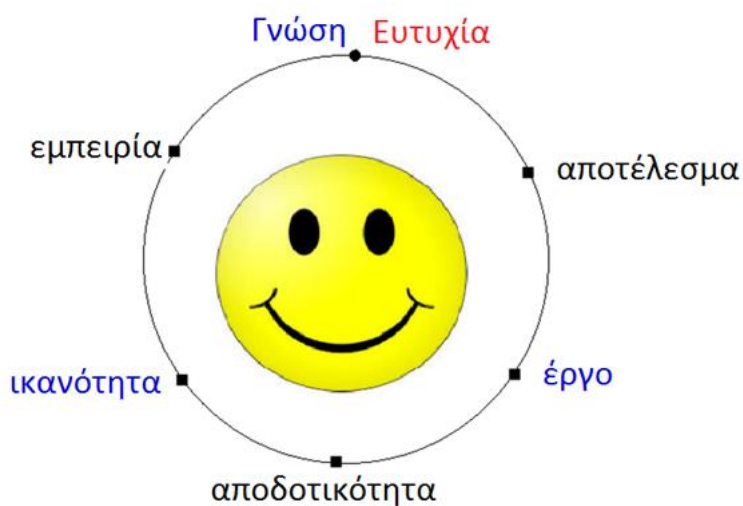
φωτισμένους δασκάλους και δασκάλες στο νηπιαγωγείο, στο σχολείο και στο πανεπιστήμιο.

Κάποτε κάποιοι συγχύζουν την παιδεία με την εκπαίδευση. Όπως η «εκδρομή» σημαίνει ότι πάμε κάπου «εκτός της καθημερινής μας διαδρομής» έτσι και η «εκπαίδευση» σημαίνει ότι πάμε κάπου «εκτός της καθημερινής μας παιδείας».

Οι γνώσεις που παίρνει κάποιος για τα Μαθηματικά, τη Φυσική, τη Βιολογία, την Ιστορία, την Ιατρική, την Αρχαιολογία, τη Μουσική, την Τέχνη, κ.λπ., είναι μέρος της εκπαίδευσής του και όχι της παιδείας του. Όμως η ανάλυση της σημασίας και ο συνδυασμός των γνώσεων που παίρνει κάποιος καθώς και η συνειδητοποίηση της ανάγκης της ηθικής τους χρήσης είναι μέρος της παιδείας του.

Άρα η «παιδεία» και η «εκπαίδευση» είναι δύο διαφορετικές έννοιες. Η δε «παίδευση» σημαίνει την εκπαίδευση μέσω της εργασίας, με την οποία εξυπακούεται φροντίδα και ίσως κούραση σωματική και/ή πνευματική.

Η γνώση που παίρνει κάποιος, ιδανικά, πρέπει να μετατραπεί σε εμπειρία και αυτή με τη σειρά της πρέπει να μετατραπεί σε ικανότητα και αυτή σε αποδοτικότητα, που μέσω της θα μπορεί να παραχθεί κάποιο έργο, το οποίο θα φέρει συγκεκριμένο αποτέλεσμα, το οποίο θα ολοκληρώσει τον κύκλο με το συναίσθημα της ΕΥΤΥΧΙΑΣ. Οι γνώσεις λοιπόν πρέπει να καταλήγουν φυσιολογικά στην ΕΥΤΥΧΙΑ αλλά, επίσης, να αποκτώνται με χαρά σε ένα φιλικό, ευχάριστο και θετικό περιβάλλον.

Αυτή την προσέγγιση προσπαθώ να εφαρμόσω και να αναπτύξω για πολλά χρόνια τώρα, σε διάφορα κολλέγια και πανεπιστήμια της Κύπρου στα οποία υπηρέτησα και υπηρετώ καθώς και, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού καθώς και με

πολλούς σπουδαίους και υπέροχους δασκάλους και δασκάλες πάνω σε εθελοντική βάση, σε Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια και Λύκεια στις ελεύθερες περιοχές, κάτι που μου προσφέρει πολλή χαρά και ευτυχία.

Έχω επίσης την ευκαιρία να επισκέπτομαι σχολεία και πανεπιστήμια σε άλλες χώρες όπως Ελλάδα, Ιταλία, Ρουμανία, Γαλλία, Σουηδία, Φινλανδία, Ρωσία, Σλοβενία, Βέλγιο, όπου οι μαθητές/φοιτητές δεν έχουν καμιά διαφορά με τους Κύπριους αφού όλα τα παιδιά είναι τα ίδια και θέλουν το ίδιο πράγμα: αγάπη και χαρά, που τους προσφέρονται ούτως ή άλλως με διάφορους τρόπους αλλά μπορούν να τους προσφερθούν επίσης και με τις λεγόμενες «εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης».

Ο κάθε δάσκαλος, όπως και διάφοροι άλλοι λειτουργοί, έχει τον δικό του τρόπο για να φέρει εις πέρας την αποστολή του αναλόγως του ήθους και της προσωπικότητάς του. Ο δάσκαλος, που έχει πλεονέκτημα το γεγονός ότι κάποτε ήταν και αυτός μαθητής και άρα κανονικά ξέρει τις ανάγκες των... «πελατών» του είναι πολύ σημαντικό, πρώτο να κατέχει καλά το θέμα του, δεύτερο να θέλει να το διδάξει σε άλλους και τρίτο να βρει τον κατάλληλο τρόπο ή τους τρόπους για να το κάνει, αναλόγως του θέματος, του στόχου, του ακροατηρίου, του χώρου και του χρόνου σε κάθε περίπτωση.

Επειδή έχω την ευτυχία να είμαι και γελοιογράφος, κάποτε χρησιμοποιώ σκίτσα και γελοιογραφίες ως εργαλεία μάθησης. Χρησιμοποιώ επίσης αστείες ιστοριούλες, παραμύθια, θέατρο,

παιχνίδια, μουσική, κ.ά. σε μια ατμόσφαιρα που κάποτε θυμίζει νηπιαγωγείο, κάποτε εκκλησία, κάποτε διαδήλωση, κάποτε οικογενειακή συνάθροιση, κάποτε εκδρομή και κάποτε σχολείο. Σε μερικές περιπτώσεις οι πιο πάνω διαδικασίες γίνονται εκ του μακρόθεν μέσω της τεχνολογίας και της ηλεκτρονικής/εξ αποστάσεως μάθησης, κάτι που μπορεί να δώσει μια άλλη διάσταση και άλλες δυνατότητες στην επικοινωνία μεταξύ διδάσκοντος και διδασκομένων.

Με αυτές και άλλες εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης μιλούμε ή καλύτερα «παίζουμε» με τα παιδιά Μαθηματικά ή Ιστορία ή Τηλεπικοινωνίες ή Θρησκευτικά ή Χημεία ή Μουσική ή Φυσική ή Ξένες Γλώσσες ή Ηλεκτρονικά ή Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές ή όλα ή σχεδόν όλα μαζί.

Κατά τη διάρκεια των επισκέψεών μου σε σχολεία, κολλέγια και πανεπιστήμια, τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό, εκτός από τις διάφορες παρουσιάσεις, διαλέξεις και τη συμμετοχή μου σε σεμινάρια, έχω πολλές φορές την ευκαιρία και την ευτυχία να έχω συναντήσεις τόσο με ομάδες συναδέλφων όσο και με ομάδες γονέων, που μου δίνουν τη δυνατότητα για ανταλλαγή χρήσιμων απόψεων και ιδεών σχετικά με γενικά θέματα παιδείας και με διάφορες μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης.

Η εις βάθος μελέτη και ως επακόλουθο η εκπαίδευση και ενθάρρυνση δασκάλων για εθελοντική μετάβαση από τις μεθόδους διδασκαλίας που προσφέρουν γνώσεις με τον «παραδοσιακό» τρόπο, σε μεθόδους που μπορούν να προσφέρουν περισσότερη χαρά, ικανοποίηση και γνώσεις σε ένα πιο άνετο και ευχάριστο περιβάλλον τόσο για τον μαθητή όσο και για τον δάσκαλο, είναι επιτακτική ανάγκη για να αναβαθμιστεί η ποιότητα της λειτουργίας των σχολείων.

Με αυτό τον τρόπο θα διαφοροποιηθούν τα όρια εξουσίας και θα ενθαρρυνθεί η μεγαλύτερη αλληλεπίδραση μεταξύ διδασκόντων και διδασκομένων με την προσοχή να εστιάζεται στην ελεύθερη και χρήσιμη μάθηση σε ένα πιο φιλικό και ευχάριστο περιβάλλον παρά στη βαθμοθηρία.

Με αυτή την προσέγγιση φυσικά εξυπακούεται μεγαλύτερη ευθύνη εκ μέρους των διδασκόντων για οργάνωση σχεδίων μαθήματος που θα φέρουν πιο καλά αποτελέσματα για το σύνολο των μαθητών τους και παράλληλα εξυπακούεται μεγαλύτερη χαρά και ικανοποίηση για τους ίδιους αφού οι παιδαγωγικοί τους στόχοι θα επιτευχθούν πολύ καλύτερα.

Μια ημικατεχόμενη πατρίδα που ταλανίζεται από τόσα προβλήματα, αν έχει πιο ψηλής ποιότητας παιδεία και παράλληλα πιο χαρούμενα παιδιά και νεολαία και κατ' επέκταση πιο χαρούμενους τους γονείς τους, θα μπορεί να ελπίζει περισσότερο για το μέλλον.

21. Διαφημίσεις

Εδώ καταχωρούνται (δωρεάν) διαφημίσεις για επαγγελματικές δραστηριότητες Κατωκοπιτών.

